

KANAWAI

O KA MOI

KAMEHAMEHA IV.,

KE ALII O KO HAWAII PAE AINA,

I KAUIA E NA

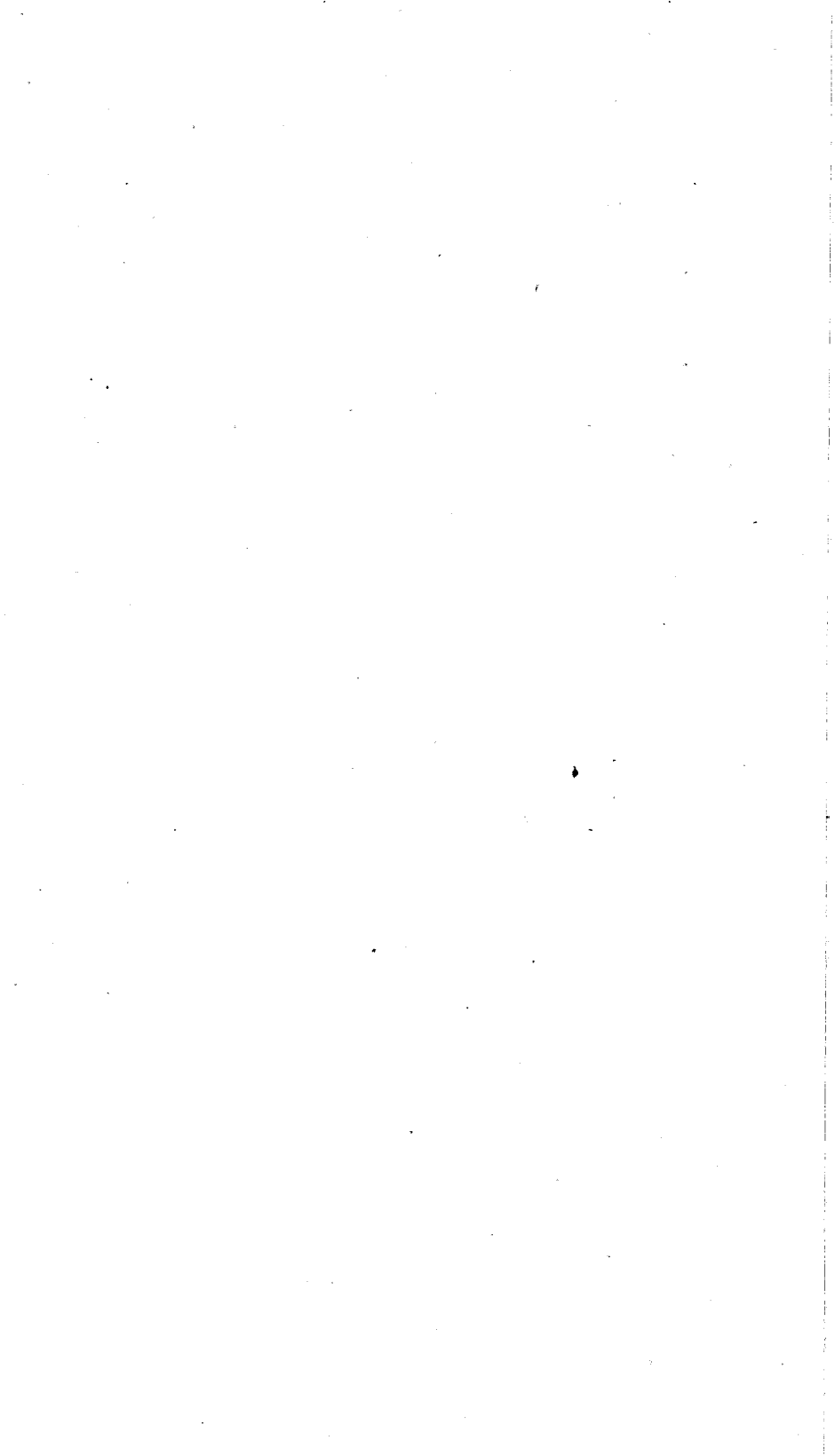
ALII AHAOLELO A ME KA POEIKOHUOIA,

ILOKO O KA AHAOLELO O KA

MAKAHIKI 1855.

HONOLULU:
PAHA MAMULI O KE KAOUHA A KE AUPUNI
1855.

NA KANAWAI O 1855.

HE KANAWAI.

E HOOKAAWALE ANA I KA PUU DALA NO KA AHAOLELO O KA M. H.
1855.

E HOOHOLEIA e ke *Alii* me na *'Lii*, a me ka *Poikohoa* o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo* kau *Kanawai*:

PAUKU 1. E hookaawaleia e ke *Kubina Waiwai* o ka *Moi* mailoko ae o ka *Waihona Dala* o ke aupuni, i puu *Dala Ewalu Tausaai*, i mea e pono ai na *Hale Ahaolelo* elua, me ke kali ole i ka puka ana mai o ka bila *Kalawaiwai* o ka makahiki

PAUKU 2. E hiki no i ka *Hale Ahaolelo* a me ka *Hale* o ka *Poikohoa* ke kikoo aku i ke *Kuhina Waiwai* o ka *Moi*, i kela manawa i keia manawa, i dala e pau ai ka hemahema, e like me ko lakou manao ana, ua kupono iloko nae o na dala i haia maluna.

Ua aponoia i keia la 20 o Aperila, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E PILI ANA I KE AWA O HILO.

E HOOHOLEIA e ke *Alii*, a me na *'Lii*, a me ka *Poikohoa* e na *Makaainana* o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo* kau *Kanawai*.

Mai ka la aku o ka hooholo loa ana i keia kanawai, o na pono a pau no ka hoe ana i na kanaka maoli i luina maluna o na moku kahiki, a no ke kuu ana i na luina haole, a i na luina kanaka maoli, i haawiia i keia manawa, a e haawi ana ma keia hope aku paha ma na kanawai, no ke awa o *Honolulu* ma ka mokupuni o *Oahu*, a i ke awa o *Lahaina* ma ka mokupuni o *Maui*, e haawi like ia, a ma keia kanawai ua haawi like ia, ia mau pono a pau i ke awa o *Hilo* ma ka mokupuni o *Hawaii*.

Aponoia i keia la 28 o Aperila, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOLAKO AI I KE AWA O HILO I KA AHAHOOKOLOKOLO HOOMALU. E HOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii* a me ka *Poikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. E lilo kekahi Lunakanawai Apana, o ka Apana o Hilo, mokupuni o Hawaii, i Lunakanawai Hoomalu no ke awa o Hilo, ia ia na hana a me ka haawina oihana, e like me ka ke kanawai e noho nei, a e hanaia ma keia hope aku paha, i haawi ai i na Lunakanawai Hoomalu o Honolulu a o Lahaina.

PAUKU 2. E kohoia ka Lunakanawai Hoomalu o Hilo, e like me ke ano o ke koho ana i na Lunakanawai Hoomalu o Honolulu a o Lahaina.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o ka hooholo loa ana. *Ua aponoia i keia la 3 o Mei, 1855.*

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

NO KA HELU ANA I NA KANAKA.

E HOHOLOIA e ke *Alii*, a me na *'Lii* a me ka *Poikohoia*, o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. O ke kanawai i kapaia, "He kanawai no ka kelu ana i na Kanaka," i hooholoia i ka la 11 o Iulai, M. H. 1855, ua hoopauia.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai i ka la e hoaponoia'i e ke *Alii*. *Aponoia i keia la 7 o Mei, 1855.*

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOHUI AI I KA POE HUI E HANA I HOME NO NA LUINA MA HONOLULU.

NO KA MEA, ua hui kekahi poe i ka la 20, o Novemaba, M. H. 1854, ma ke kulanakauhale o Honolulu, a o ko lakou inoa he "Poe Hui hana Home no na Luina, ma Honolulu," i mea e pono ai lakou, ma ko lakou noho ana, ma na mea o ke kino, a me na mea o ka Uhane, ma ke kukulu ana, a me ka malama ana i Home ano maikai, kahi e komo ole mai ai na waiona; a me na hana kupono e ae hoi, a no ka mea hoi, ua noi mai ua Ahahui nei i kanawai e hoohui ai ia lakou i mea e pono ai ka lakou hana. *Nolaila:*

E HOHOLOIA e ke *Alii*, a me na *'Lii*, a me ka *Poikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina* i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. O Elisha H. Allen, Richard Armstrong, Ichabod Bartlett, Chas. H. Butler, Wm. St. Maur Bingham, Saml. N. Castle, Samuel C. Damon, Ioane Ii, George B. C. Ingraham, Wm. H. Johnson, Gerrit P. Judd, Wm. L. Lee, George M. Robertson, Thos. Spencer,

J. T. Waterhouse, H. M. Whitney, H. J. H. Holdsworth, a me J. E. Chamberlain, o lakou a me ko lakou hoahui, ua hoahuiia, a ke hoo-huiia nei, ma keia palapala i kino hookahi, a o ko lakou inoa he "Poe Hui hana i Home no na Luina, ma Honolulu," a ma ia ano, e hiki no ia lakou ke hoopii, a hoopii ia hoi, e hoopaaapaa aku a hoopaaapaa ia mai, hookolokolo aku, a me ke pale aku, a hiki i ka palapala hooholo, a me ke kii waiwai, a ma ko lakou ano hui, e hiki no ia lakou, a me ko lakou mau hoahui, a me na hope ke lawe a hoopaa iho, ma ke ano alodio, a me ke ano e ae no hoi i na aina a me na hale, a me na mea e pili pu ana, ma ka haawi wale, a me ka loa a o ke ano e ae ia lakou; a he mea hiki no ia lakou ke loa ma ka haawi wale ia mai, ma ke kauoha a ka mea make, a ma ke ano e ae paha ka waiwai lewa, a e hoolilo pono ia ua waiwai paa nei, a me ka waiwai lewa, i mea e paa ai, a e malama ia'i i Home no na Luina e like me ka olelo maluna, aole e lilo i ka mea e. He sila no ko ua Ahahui nei, a e hiki no ia lakou ke hoolilo ae ia mep, e like me ko lakou manao,

PAUKU 2. E hiki no i kela mea keia mea haawi ae i hookahi dala i kela makahiki keia makahiki, ke komo iloko o keia Aha; a o ka mea haawi i kanalima dala, ua komo no ia a pau kona ola.

PAUKU 3. E haawii ka hooponopono ana a me ka hoolilo ana o ke dala a me ka waiwai o ua poe hui nei, a me ka hana i kana mau hana a pau, i kekahi poe kahu, he umikumamawalu e noho ana ma Honolulu nei; e kohoia lakou e ka poe komo iloko o ua Ahahui nei i ko lakou halawai makahiki, a e paa ka hana i na Kahu i kohoia mamua, a kohoia ko lakou mau hope; ina hoi i loa he umi e hiki no ia lakou ke hana. E mahaleia ka poe kahu i ekolu apana, paono i ka apana hookahi, a i ka pau ana o kela makahiki, keia makahiki pau kekahi apana; e hiki no nac ke koho hou ia lakou. E hiki no i ua poe kahu nei ke koho iloko o lakou iho i Perisidena, a i hope Perisidena, i Puuku, i kakauolelo a me kekahi mau komite e ae i kela manawa keia manawa, e like me ko lakou manao. E hiki no i ua poe kahu nei ke pani i na hakahaka iwaena o lakou iho, no ka haalele, no ka make paha, a no mea e ae paha. I ka wa koho makahiki, e hiki no i na kahu he umikumamalua i koe, ke hai ae i umikumamalua inoa, a maloko olaila e kohoia'i eono, e pani i ka hakahaka iloko o ka poe kahu, a e paa no na kahu i ka lakou hana a kohoia ko lakou mau hope.

PAUKU 4. E hiki no i ua poe kahu nei ke hooponopono i ko lakou halawai ana, e hana i na rula e pono ai ka lakou hana ana, a e hana i na mea e ae e ko ai ka makemake o keia poe hui, e like me ko lakou manao he kupo, a e malama i moolelo no ka lakou hana ana.

PAUKU 5. E hiki no ke hoolilo aku i ka waiwai paa, a e hoolimalima aku paha, ke ae mai na hapakolu elua o na kahu i hiki mai i kekahi halawai i kahea ponoia.

PAUKU 6. O ka waiwai o keia poe hui, oia wale no ka mea e lawe-ia'i no ka lakou aie, a ua hooholo ponoia, aole e lilo ka lakou waiwai pono.

PAUKU 7. O na palapala ae like a pau, a me na palapala hoolilo

kupono i ua poe kahu nei, ke hana, a e hooko ilio, ua kakau inoa ia e ko lakou Perisidena, a kakau hope ia hoi e ko lakou Puuku, a e paia i ke sila o keia poe hui, ua paa no ma ka kanawai.

PAUKU 8. E lilo keia i kanawai i kona la e hooholoia'i.
Aponoia i keia la 7 o Mei, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAĀHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOLOLI AE I KA OIHANA AOPALAPALA.

E HOOHOLOIA e ke *Alii*, a me na *'Lii*, a me ka *Poikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina* i *akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. He mea pono i ka *Moi* ke hoopau i ka *Oihana Kuhina Aopalapala*, a e koho a hookohu hoi i poe kahu hoonaauao ekolu, oia hoi ka *Perisidena*, a he mau hoa kuka me ia elua, e noho lakou ma ka *Oihana*, a pau ka makemake o ke *Alii*, a na ua mau kahu nei e malama a hooponopono i ka *Oihana Aopalapala*, e hooko i na kanawai a pau e pili ana ilaila, a na ka *Perisidena* me ke kuka pu me ia mau hoa ona elua, e hana i na hana i kauia maluna o ua *kuhina nei* ma-mua.

PAUKU 2. E noho no ua mau kahu nei o ka *Oihana hoonaauao* ma kahi hana nui o na *Oihana Aupuni Hawaii*, na lakou e hana i na rula e pono ai ka lakou hana ana; aole nae e kua i na kanawai o ke *aupuni*, a e malama lakou i buke moolelo no ka lakou hana, a na ua *Perisidena* nei e hoike nui mai i ka *Ahaolelo* i na mea i hanaia ma ia *Oihana* i kela makahiki keia makahiki ma o ke *Kuhina Kalaiaina* la.

PAUKU 3. E malama ka *Perisidena* i hale *Oihana* ma kahi hana nui o ke *Aupuni*, e kakau i kona inoa i na palapala *Oihana* a pau i oiaio ai, e malama i ke sila o kana *Oihana*, a e hoolimalima i kakauolelo nana. E hooikaika maoli oia e hoonaauao i ko keia *Pae Aina* ma ka ike, a me ka noho malie, a me na mea e ae iloko o keia *Oihana*, a e uku ia oia e like me ka mea i hooholoia iloko o ka *Ahaolelo*; aole nae e uku ia kona mau hoakuka no ka lana hana.

PAUKU 4. O na kanawai a me na hapa kanawai a pau o keia *aupuni* i kua i keia, ua hoopauia.

PAUKU 5. E lilo keia i kanawai i ka la mua o Iulai e hiki mai ana.
Aponoia i keia la 7 o Mei, M. H. 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAĀHUMANU.

HE KANAWAI.

NO KA HOOHANA ANA I NA LAWEHALA MA KA MOKUPUNI O OAHU.

E HOOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i *akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. Mai ka la aku o ka hooholo ana i keia kanawai, a hiki i ka manawa e kukuluia'i na hale paahao kupono ma ka mokupuni Oa-

hu, e pili pono ana i ka olelo a ke kanawai hoomalu a hooponopono i na "Hale Paahao," i hooholoia i ka makahiki 1851, o na lawehala kane a pau i hoopaiia e na Ahahookolokolo o ka mokupuni o Oahu, e hoopaaahoaia i ka hana oolea, e malamala e ka Iiamuku o ke Aupuni, a me kona mau hope, malalo nae o ke kauoha a ke Kiaaina Oahu, a na lakou e hoohana i ua poe lawehala nei, ma na hana o ke aupuni, a ke Kuhina Kalaiaina, a me ke kakauolelo o ka Oihana Kaua i haawi mai ai.

PAUKU 2. Ina aole i makemakeia, i kekahi manawa, e hana na lawehala, ma na hana a ke aupuni, alaila e pono i ka Iiamuku o keia aupuni, ke hoolimalima aku ia lakou ma ka hana o na kanaka me ka ae mai o ke Kiaaina e like ke ano o ka uku, a me ka hana, me kona manao; aka hoi, aole loa e hoohanaia na lawehala ma ke ano e hiki ole ai ke hoopaiia i kela po a i keia po.

PAUKU 3. I ka hana ana o na lawehala ma na hana a ke aupuni, e ukuia no ko lakou ola, noloko mai o ka haawina no ia hana, a i hoohanaia lakou no kekahi kanaka, e ukuia no ko lakou ola noloko mai o ke dala hoolimalima; a i hoohana ole ia lakou, ma keia mau ano elua i oleloia maluna, alaila na ka Iiamuku e hoohana ia lakou i ka hana ana e manao ai he pono, a e ukuia no ko lakou ola e ke aupuni.

Ua aponoia i keia la 7 o Mei, M. H. 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOLOLI I NA KANAWAI E PILI ANA I KE KOHO ANA O NA LUNAMAKAAINANA.

E HOOHOLOIA e ke Alii, me na 'Lii, a me ka Pookoioia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo hau Kanawai:

PAUKU 1. E kapaeia na huaolelo a "no kekahi kumu e ae paha," e noho nei maloko o ka pauku elua o ke kanawai i kapaia, "he kanawai e hoololi ana i ke kanawai i pili i ke koho ana o na Lunamakaainana," i hooholoia i ka M. H. 1851; a e hookomoia ka huaolelo "A," ma ia pauku, ma ka lalani elua, mawaena o ka huaolelo "paha" a me ka huaolelo "no."

PAUKU 2. E lilo keia kanawai mai kona la i hooholoia'i.

Ua aponoia i keia la 14 o Mei, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E KINAI ANA I KA HOOKAMAKAMA.

NO KA MEA, he mea mau i na wahine ui, he nui wale o na apana kuaaina o keia aupuni, ka holo ae i na awa ku moku, i na manawa a pau i ka hoilo nae ka wa paapu o lakou, e kuai i na kino o lakou:

A NO KA MEA, o ke kolohe ana peia he mea ia e laha loa ai ka mai a me ka make iwaena o ka lehulehu, a o ke kumu no ia e emi loa ai o na kanaka. Nolaila:

E HOOHOLEIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poeikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. Mai ka la e hooholoia ai o keia kanawai, ua kauohaia na Lunakanawai Hoomalu a Apana o Honolulu, a me Lahaina a me na Lunakanawai Apana o Hilo, e kena aku i na makai e hopu aku a kai mai imua o lakou keia wahine keia wahine i hoopiia mai imua o lakou e ka Luna Makai nui, no ka hoomau i ka hookamakama; a ina ua maopopo i ka Lunakanawai he wahine hoomau io no ia i ka hookamakama a ua noho ka makuakane a me ka makuahine, a me ke kahu, o ua wahine nei mawaho aku o ka apana a me ka mana o keia mau Lunakanawai; a i ole ia ua haalele paha ua wahine nei i kona apana pono, a ua holo mai e noho iloko o ka apana kahi i mana ai ua Lunakanawai la, a o ka hookamakama kana hana olaila; alaila ua hiki i ua Lunakanawai nei ke kena aku i ua wahine nei, e hoi keke aku i kona apana a noho me kona mau makua, a i ole laua, me kona kahu, a ina aole ona mau makua e hiki no i ka Lunakanawai ke kena ia ia e hoi koke aku i kona apana pono, iloko o na hora he 48 mai kona kena ia ana'ku, a ina hala na hora he 48, me ka hoi ole aku o ua wahine nei i kona apana, hiki no i ua Lunakanawai nei ke hoopai ia ia e hoopaaahao ia ma ka hana oolea, a i ole ia ka noho iloko o ke keena mehameha, aole e hala mawaho o na la he 30 no ka hoopai mua ana, a no kekahi hoopii hou ana paha, aole e hala ka hoopai mawaho o na la he 60.

Ma keia ua kauohaia na Lunakanawai a me na Makai, na kahu kula, a me na kumukula, o kela apana keia apana, e hoike aku i na Lunakanawai Hoomalu, o na awa ku moku i oleloia maluna, i na wahine mai ke lakou mau apana, a lakou i manao ai ua holo i kela mau awa, e hookamakama ai. E hiki ke hooikoa keia kanawai maluna o lakou.

Ua aponoia i keia la 14 o Mei, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOPONOPONO AI I KE KANAWAI AIE KAA OLE, I HOOHOLEIA I KA LA 16 O IUNE, 1848.

E HOOHOLEIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poeikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. O ka pauku kanakolu o kekahi kanawai no ka aie kaa ole i hooholoia i ka la 16 o Iune, 1848, e hoopauia.

PAUKU 2. A paa keia kanawai i ka hooholoia, alaila, e hiki no i kekahi ke hoopii ae mai ka olelo hooholo a pau a ka poe Komisina no ka aie kaa ole a i ka Aha kiekie o keia aupuni; ina paha e hoike aku ka mea hoopii maloko o na la clima, mahope iho o ua hooholoia ana la, a maloko no hoi o na la he umi e kakau oia a e haawi i ka poe Ko-

misina i ka palapala hoopaa malalo o na dala hoopai hookahi haneri, e hookaa no oia i na koina a pau no ka hoopii ana, ke hooholo ole ka hoopii ana imua o ka Aha Kiekie:

PAUKU 3 E pili no keia kanawai mai ka la e hooholoia'i.

Ua aponoia i keia la 14 o Mei, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAMUMANU.

THE KANAWAI.

E HOOLAKO AI I DALA MAI NA WAIWAI MAI I LAWEIA MAI, A E HOOLOLI AI, A E ANO E AI I NA KANAWAI E NOHO NEI, NO KA HOOKAU ANA I NA DUTE, MALUNA O KA WAIWAI I LAWEIA MAI.

E HOOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poekihohia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i *akoakou iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. I mea panihakahaka no na dute, i kauia mamua o ke kawai, maluna o na waiwai i oleloia mahope iho, a me na waiwai i hookaawaleia aole e uku i na dute, e kauia, a ohia a uku hoi, maluna o na waiwai me na mea kuai ano kalepa, i oleloia ma keia a hoakaka ia ke lawe ia mai, mai na aina e mai, i na dute, ma ke ana malalo nei; oia hoi:

Maluna o na wai ona, lika, (liquors,) a me na wai ona, mea ala, a me na mea like, i hoakakaia ma ka Papa Hoike o A, ua kupono ke ikaika ma ke kaulike, i ekolu dala o ke galani, a pela aku no ke ana, ke oi aku a emi mai na ikaika.

Maluna o na waiwai i oleloia i hoakakaia ma ka Papa Hoike B, i ke dute hookahi dala o ke galani.

Maluna o na waiwai, a me na mea kuai, ano kalepa i oleloia ma ka Papa C, ka dute he umikumamalima hapa haneri, *ad valorem*.

Maluna o na waiwai a me na mea kuai, ano kalepa i oleloia ma ka Papa D, ke dute he umi hapa haneri, *ad valorem*.

Maluna o na waiwai a me na mea kuai i oleloia ma ka Papa E, ke dute i elima hapa haneri, *ad valorem*.

PAUKU 2. Eia hoi kekahi i hooholoia o na waiwai a me na mea kuai ano kalepa, i oleloia ma ka Papa F, e hoonoia, aole dute.

PAUKU 3. Eia hoi kekahi, i hooholoia e aubauia, a ohia, a ukuia ke dute maluna o na waiwai a me na mea kuai ano kalepa, i laweia mai, mai na aina e mai, aole nae i hoakakaia a maopopo ma keia kanawai, i ke dute he umi hapa haneri, *ad valorem*.

PAUKU 4. Eia hoi kekahi, i hooholoia i na manawa a pau, ina i maopopo ole maloko o ka palapala kuai a hoike waiwai, ke kaumaha, a o ke ana paha, o na waiwai a me ka mea kuai ano kalepa i kau pauna ia, a anaia ano, e kau pauna ia a e anaia ma ka uku o ka mea nona ka waiwai, a o kona waihona.

PAUKU 5. Eia hoi kekahi, i hooholoia, e ku i ke kanawai ke hana ka ona, a waihona, a luna o na waiwai laweia mai, ua kuai ia mai, ma ka hookomo ana ia mea, e hookui aku i ke kuaikuai, a waiwai i oleloia ma ka palapala kuai, e hookiekie ai ia, i kona manaa i like me ke

kunukuai mau o ia waiwai laweia mai, ma na makete nui o na aina kahi i laweia mai ai ua waiwai la, a i ole ia, o ka aina kahi i hanaia a ulu paha ka waiwai, e like me ka oiaio, a e ho-kui pu no hoi i na koina a me na uku, o na mea, ke kanawai e noho nei i komo ai iloko o ka waiwai io o ia mau mea, ma ke awa kahi i hookomoia, a e pono ke auhau ia na dute. A e pono i na Luna Dute, ka mea ia ia ka apana kahi i laweia mai ai, a hookomoia paha ua waiwai la e kohoia i ke kumu waiwai pili dute, o ia waiwai laweia mai a akaka, e like me ke kanawai e noho nei; a ina o ke Kumuwaiwai i kohoia ua oi aku i umi hapahaneri mamua o ke kumuwaiwai i hoikeia ma ka palapala hookomo, alaila, e huipua i na dute a ke kanawai i kau ai ma'una oia mea, a ohia i ukuia hoi i ke dute, he iwakalua hapahaneri, *ad valorem*, ma ia kumuwaiwai i kohoia. Aka hoi, a le loa e auhauia ke dute maluna o ke kumuwaiwai i emi ilalo o ka palapala kuai kumuwaiwai.

PAUKU 6. O na kanawai a me na hapa kanawai i kue i keia kanawai e hoopauia, a ma keia ua hoopau no.

PAUKU 7. E lilo keia i kanawai ma ka pau ana o na malamala he unikumamala mai ka la aku o ka hoolaha ana ma ka nupepa Polunisia, ke kue ole ia i kekahi kuikahi ia manawa.

PAPA A.

O na wai ona i puhia, a wai ikaika, ua ku ka ikaika ma ke ana kaulike o ka alekometa o Gay Lussac, a pela aku no e like me ka ikaika nui a uuku paha, oia hoi, o ko Farani. Gini, Rama, Huika Alekohola a me na wai ona e ae, i \$3 o ke galani. A o na wai ona me wai momona, a me na wai hoeueu, a me na hua ai me ka Barani, a o na wai ikaika o kela ano a o keia, i paia me ke ko a me kekahi mea e ae, ina ua ku ka ikaika ma ke ana kaulike o ka alekometa o Gay Lussac, a pela aku no e like me ka ikaika nui a uuhu paha, he \$3, o ke galani.

PAPA B.

Waina, Pota, (Port,) Kere, Sherry, Madera, (Madeira,) a me na waina e ae, he 18 hapahaneri a oi o ka alekohola, aole nae e oi aku o 30 hapahaneri, he \$1, o ke galani.

PAPA C.

O na Pu, o na Pahikaua, o kela ano a o keia ano, Leiki, Libini, Hili, a me Lihilihi, Kumu Pulupulu a Kilika. Mea i hanaia i Hulu Kao, a Hulumo, i olelo ole ia ma kahi e, Kelepa, Kamebarika, Damasika Paku, Morena, Palemato, Velevia Kilika, Kilika Pahoehoe, a me na mea i hanaia i ke kilika, a i kekahi hapa kilika, Lole Mauu, Lole Halaai, Kulina, Huita, Rai, Bale, a me na luia palaoa e ae, a o na mea hoi i hanaia no ia, Berena, Papapa, Pi, mea kani o kela ano o keia ano, mea Puna, Papa Biliada, Huaai, mea ulu e ae a pau loa, i olelo ole ia ma kahi e ae; Maccaroni, Veriniuli, Huaiwi, Oliva, Aila Oliva, Anoano Kau, mea iloko o ka Vineka, aole i oleloia ma kahi e ae; Moena, Moena Aila a Papa, Mikilima, mea i hanaia ano Hinuhinu, Hoopiliia, Lala, Aniani, mea i hanaia i ka pepa pulu; Baka, a me

na mea a pau i hanaia i ka Baka, mea ai ano ko, ko ono, ko hua ono, a huai'i i komo iloko o ka Siropa a o ke Ko, ka ai ono a pau; Pauda, Lu, Kukaepele Pu, Paakai kopi bipi, Soda, mea Ala, i olelo ole ia ma kahi e ae; mea Kalali, Laau Gula, Lole Hulu, Ulu Maika, Kinimona, Kui Ala, Huaala, a me na mea ano like a pau; Pahu, Pepa inoa, Buke Pakete, Pahu ia, a me na makana a pau loa o kela kumu a o keia kumu o ka hana ana, kahi o na ano a pau; mea akoakoa ua hanaia, Penikepau, Kii, a me na mea lealea a pau o kamalii, kahi me na hulu, na Pua ua hanaia. O na mea e hanaia i ka Lama, Mahogani, Laau Rose, Latina, a Kamepona Laau. Na mea i hanaia i ka Pano, Iwi, Pepeiaohao, Palaoa, Palaoa mea ulu, a me na mea milimili a pau, o ia ano kumu hana Kii Uahi, Pia, Keko, Tapioka, mea Ala, mea laau iloko o ka rama, mea Hehee, mea Pipili, a me na mea e maikai ai ka papalina, ma kahi e komo kapa ai, Berama, Ki, Kofe, Kokoloka, Koko, mea hoopahupahu, Paakai ai, Ko, o na ano a pau. Na Siropa o ke Ko, Sardines, a me na ia aila a pau, Malakeke, Pia hana lolo, Kiliika maloo haha, Lole Pilau, mea gula ano a pau a holoi gula ia, Kuppee Lou, Kaula, ka Lauoho, Lei a pau, mea hoonani Wati a hana Wati, Kiaka a kiaka holo lio, a me na mea a pau no ka hoike ano e imua o ka lehulchu Lako hale i hoohinuhinuia, laau hele, a kookoo, kii pena a kahakahaia, me ka laau a me ka laau ole. Kealareka, Hoka, Kamepenai, a me na waina mama e ae. aole oi i 18 hapahaneri alekohola; Kaida, Kamepeni, Peli, Ale, Bia, Pota, a me na mea inu e ae he alekohola maloko.

PAPA D.

Hao, Kila, Koilipi, Lipi lili, auka, hookaumaba moku, mouou, aki, wili, hao, o ia, me ilio, ipuhao, aila, heleuma, kapuahi, pahi o ia, a me hoopahupahu, kupeelima, kuipauma, kaulahao lio, ohehao, waia, lole waia. O na mea i hanaia i ka hulu hipa, linina, a me ka pulupulu, aole i olelo ia ma kahi e ae. Bipi, puua, elelo, henui, aila puua, keni, mea ulu ae koke, i hookomoia maloko o na ipu paa, a ano e ae paha, bata, waiupaa. Ili, a me na mea i hanaia i ka ili, ilimaka, ia hoa paakai, uahi, a hana vinikaia, pani hale, pani aniani, iwi hale, lole, Hae, Beretania, paakiki, hukahaka, sini, zinaki, laau, oia mau mea i olelo ole ia ma kahi e ae. Kapa, ua humuia, a me na mea komo a pau loa, papale, papale lole, papale wahine, kaukini, i olelo ole ia ma kahi e ae. Inika, kamaa, umoki, keleawa, ulaula, tini, zinaki, a mea melemele i olelo ole ia ma kahi e ae, a me na kui o ia ano, kaula, halekuke, wati, moku, kewi, na mea lako moku, a mea ai i olelo ole ia ma kahi e ae. Hoc, kauaina, pepa, kepau, kukui, ihoiho, ka mepina, a me na mea aa, kukui a pau, i olelo ole ia ma kahi e ae. Piki, ia, kepaupaa, ipukukui, ipukukui hele po, kaupaona, pauma kaa, a hapa kaa, kaa ukana, kaa bipi huipa, huila, kepa, lei bipi, pahu hao, lua hao, pahu i olelo ole ia ma kahi e ae; Vineka, kukainalo, aila, pama, okohola, ilio kai, naia, a me ia elele, aila wawae bipi, aila niu, mabala, kepaupaa, kepau ohe, kaulahao, upena, hoana kaa, aniani hape, holoholona ola, i olelo ole ia ma kahi e ae. Papa, pohaku, wai

hiula, pepa, kalakala, ohenana, ohenana hokk, mea ano oia a pau;—
otcana, alepaka, alepine, bereki, barakilma, o na mea i hana ia i ka
hulu hipa, i kahi ia; a i kakamea, a ua komo hapa paha ia mau mea
oloko, ke olelo ole ia ma kahi e ae. Pulumu, a me helu o ua mea a
pau, mea lako hale, a mea uluna a pau, i olelo ole ma kahi e ae.—
Wati hale, a me hapa wati hale, hao, kaulawaha, kihei, i olelo ole ia
ma kahi e ae. Pepa, lumi, moena, mea wai hoopiiiii, meli, laau la-
pauu, aa, lau, a me na laau i hanaia, aole nae i olelo ia ma kahi e ae,
mea lako oihana oki.

PAPA E.

Mea hana, amara, okomo, kupa, kamena, hana kamaa, mea kaa
hana, kaalauu, kaulahao moku, kui, kuikakia poolua, kui nui o ka hao
o na ano a pau, apohao, mea pulupulu i olelo ole ia ma kahi e ae.—
Lole pale mai, o kela kumu a o keia, huluhulu uhi moe o na ano a pau,
kobaga, kawele, kalakala, ie, a ie manouanoa, ie eke, waapa, laau, ka-
laia, oloia, a hana ole ia, pahu nui, barela, laaupahu, buke, ua pai ia
a ua pai ole ia, mea palapala a me ka pepa o na ano a pau, aole i ole-
lo ia ma kahi e ae. Pohaku ula, punawai, a me na mea kukulu hale
a pau. Eke, a lole hana eke, kapuahi, pohaku ilina, laau loloa, niho
Elepani, kai, pena o na ano a pau, wai hoomaloo, aila pena maoli, a
me na aila e ae i hanaia ma ke pena ana, rauika, paki, kopa, raika, a
raike iwi, lope, i olelo ole ia ma kahi e ae. Pauma, kiolawai, wahie,
lanahu, hao o ka alakahola i laweia mai i mea lapauu, a i mea hana
lima e like me ke kanawai i hooholoia i ka la 16 o Augake, M. H.
1854.

PAPA F.

Na laau ulu nui, na laau ulu liliu, mole laau haahaa, aa, anoano,
no ke kanu ana, a lu ana, i olelo ole ia ma kahi e ae. Mea kaa hana,
o na ano a pau, mea kaa ahi wili palaoa, mea hoomaemae kope, a me
raike, oopalau, oo kope, a me na mea mahiai e ae i laweia mai, e ka
mea mahiai a poe mahiai, me ka manao ole e kuai.

Na holoholona i manaioia e hoomaikai i ka hanauna ma keia aupuni,
o na loaa a pau o kahi lawaia ia o Hawaii nei, na Buke Oihana, mea
oihana, mea hana, mea paahana, kahiko a e hana ia ana e kekahi, ke
hiki mai, mai ka aina e mai, aole nae i manao no hai ia, aole hoi kuai
aku. O na waiwai a me na mea kuai ano kalepa, i laweia'ku i ka
aina e, a hoihoi ia mai ma ke ano like, me ko ka wa i laweia'ku, aole
nae i hoihoi ia'ku ke dute, mea lako hale, kapa komo, a mea pili i ke
kino, a e nana ia'na, aole ia he waiwai kalepa, o na waiwai a pau o na
waiwai Kristiano, a me na luna nui o na aina e mai, a me na moku
okohola i hoopakele wale ia ma na kanawai e noho nei.

Aponoia i keia la 14 o Mei, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E KUKULU IA'I I MAU HALE MAI NO KA PÖE MAI ILIHUNE.

NO KA MEA, ua ike ia i ka wa i hala iho nei, a ke ike ia nei i kela la keia la, he mea pono, i ka lehulehu ke kokua i ka poe ilihune, a i kaumaha no hoi i ka mai, ma ke kukulu ana i mau Hale Mai, i loaahahi e pakele ai lakou i ka make, i ka pololi, a i lapaau ia na mai o lakou, e ka poe akamai, i wae ia no ia hana, a i lilo hoi ua mau hale nei i mau kula kahi e ao ia ai kekahi mau kanaka maoli, i wae ia no ia hana i ka lapaau ana me ke akamai i na mai he nui wale, e hele aku nei i ka lehulehu loa:

E HOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poëikohoia* o ko *Hawai'i Pae Aina*, i akoakou iloko o ka *Ahaolelo* kau *Kanawai*:

PAUKU 1. Ma keia kanawai ua kauoha ia ke Kuhina Kalaiaina, e kukulu i Hale Mai no ka poe ilihune Hawaii i loaahahi e ka mai; i hookahi hale mai ma Honolulu, mokupuni o Oahu, a i hookahi hale mai ma Lahaina, mokupuni o Maui, a o ia mau hale mai e malama ia e ka Papa Hoola, a me ke Kiaaina o ka mokupuni kahi e ku ai ua mau Hale mai nei.

PAUKU 2. E hiki no hoi i ke Kuhina Kalaiaina, ke manao oia he pono, ke hoolilo a kukulu paha i hale mai ma ka mokupuni o Hawaii, a i hookahi hoi ma ka mokupuni o Kauai, e malama ia a e hooponopono ia no hoi keia mau hale mai e like na hale mai ma Honolulu a me Lahaina.

PAUKU 3. Na ka Papa Hoola e hana i mau kanawai a i mau rula no na hale mai, a e waiho ia keia mau rula imua o ka *Moi* a me ka *Ahakukakukamalu*, i apono mai lakou, a e hoolaha ia hoi e ike ka lehulehu.

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai i kona la i hooholoia'i.

Ua aponoia i keia la 25 o Mei, M. H. 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOPONOPONO A MAOPOPO NA MAKAHIKI E LILO AI NA KEIKE I KANAKA MAKUA A OO HOI

E HOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poëikohoia* o ko *Hawai'i Pae Aina*, i akoakou iloko o ka *Ahaolelo* kau *Kanawai*:

PAUKU 1. O na keike kane a pau o kela lahui keia lahui e noho ana malalo o keia aupuni, i hala na makahiki he iwakalua mai ka hanau ana mai, a me na kaikamahine i hala na makahiki he umikumamawalu, e manaoia lakou e ke kanawai ua oo, a ua kanakamakua no hoi.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai i kona la e hooponopia'i e ka *Moi*.

Ua aponoia i keia la 1 Iune, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOPONOPONO ANA I KA UKU O NA LUNAAUHAU, A E HOONOHO ANA I MAU LUNA HELU, E HELU I NA KANAKA, A ME NA HOLOHOLONA I KU I KA AUHAU IA I KEIA WA.

E HOOHOLOA e ke Alii, me na 'Lii, a me ka Poikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akaakoa iloko o ka Araolelo kau Kanawai:

PAUKU 1. Na ka Moi e koho i kela makahiki keia makahiki i ka ia mua o Iulai, a mamua ae paha, i Luna Helu no kela apana auhau keia apana auhau, a puni keia anpuni, a e lawelawe ua Luna Helu nei malalo o ke Kuhina Waiwai, a e helu pono, oia me ka pololei loa, i na kanaka, a me na holoholona i ku i ka auhau, maloko o kona apana a e kakau kela i papa inoa, i mahele ia e like me ke ano o kekahi pepa hakahaka a ke Kuhina Waiwai e haawi aku ai ia ia.

PAUKU 2. E hooikia kela Luna Helu keia Luna Helu, imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu, a i ole ia, imua o kekahi Lunakanawai Apana, e like me keia mau olelo malalo iho, a e hooona koke aku ka lunakanawai i ke Kuhina Waiwai i palapala hoike i ke ano a me na hua olelo o keia hooihiki ana, penci e hooihiki ia ai:

"Owau, _____, i kohoia iho nei e helu i na kanaka a pau loa, a me na holoholona a pau loa i ku i ka auhauia iloko o ka apana _____, mokupuni o _____, ke hooihiki nei au, me ka oiaio, e hoo-pololei loa no au i ka'u hana e like me ka pono, pela e kokua ia mai au e ke Akua."

PAUKU 3. E pono i kela Luna Helu keia Luna Helu, e hele i hoo-kahi huakai hele, i ka hale noho a o ka hale hana o kela kanaka keia kanaka, i ku i ka auhauia, e ninau a hoomaopopo loa i ka nui o na dala o kona auhau. A ina e hoole kekahi kanaka i kona wa e ninau ia aku ai, e ka Luna Helu, me ka hoike ole mai, i ka nui o na kanaka e noho pu ana me ia, a me na holoholona a lakou i ku i ka auhau ia, a i ole ia ke hoole kekahi kanaka i ka hooihiki ia i mea e hooiaio ia ai kana mau olelo i hoike aku ai i ka Luna Helu, alaiia, e hiki no i ua Luna Helu nei ke kakau iho i papa inoa a me ka nui o na holoholona o lakou i ku i ka auhau ia e like loa no me kona ike maka, a e like no hoi me ka pololei, a e hookomo pu i ua palapala nei iloko o kona papa helu, a oia koho ana a ka Luna Helu, e pili no ia maluna o ua kanaka nei.

PAUKU 4. Ua kauohaia ka Luna Helu e hooihiki, i kona wa e ike ai he pono, i kela kanaka keia kanaka, i hai mai i ka nui o na kanaka ona, a me na holoholona a lakou i ku i ka auhauia, penci e hooihiki ia ai:

"Ke hooihiki nei oe me ka oiaio, he pololei maoli, kau hai ana mai, i ka nui o na kanaka e noho pu nei me oe, a me kou mau holoholona i ku i ka auhauia, pela au e kokua ia e ke Akua."

Ke hoole kekahi mea, aole oia e lawe i keia olelo hooihiki, e hoopai ia oia, aole e oi aku ka uku hoopai i na dala he kanalima, a ina aole ia, e hoohana ia oia i ka hana oolea aole e oi aku i na la he kanakolu, ke ku keia hewa ia ia i ka hoopii ia imua o kekahi Lunakanawai Apana.

PAUKU 5. I ka wa e kii aku ai ka Luna Helu, i ka papa hoike e like me na olelo maluna, ina aole kanaka olailā e hoike pono mai, alaila, e waiho kela i palapala ma ka hale noho, a i ole ia, ma ka hale hana, a ua kanaka nei, e kauoha ana ia ia e kakau iho, a i ole ia e hoike waha mai i ka nui o na kanaka e noho pu ana me ia, a me kona mau holoholona. i ku i ka auhau ia iloko o na la he iwakalua; a ina e loa ole mai ka papa hoike iloko oia mau la he iwakalua, alaila, e kakau iho ka Luna Helu, e like me kona ike he pololei loa, a e pili no ia maluna o ua kanaka nei i hoike ole mai, i ka papa helu e like me na olelo maluna iho nei.

PAUKU 6. E pono i ka Luna Helu ke hoopau i kana helu ana i ka la mua o Sepatemaba, a mamua ae paha i na makahiki apau, a e hoomakaukau i na kope elua, me ka hooiaio ia i kona inoa, o ka papa auhau, i helu ia e like me na olelo mamua iho nei a e halihali ia aku ua mau palapala nei, i ke Kiaaina o kona moku, a e houna koke aku ke Kiaaina i kekahi oia mau palapala kope i ke Kuhina Waiwai.

PAUKU 7. E uku ia ka Luna Helu, i hana i kana oihana me ka pololei a me ka hahi mahope o ke kanawai i kona wa e halihali mai ai i ka papa auhau o kona apana i hoopau pono ia, e ke Kiaaina o kona moku, ma ka palapala kikoo o ke Kiaaina i ka Waihoua Waiwai o ke Aupuni, e like ka nui me na keneta elima iloko o kela dala keia dala o ka auhau o kona apana, e like me na dala i hoike ia ae eia ma kona papa auhau.

PAUKU 8. E hoopaa ia kela Luna Auhau keia Luna Auhau, i kela makahiki keia makahiki, ma ka palapala hoopaa imua o ke Kiaaina o kona moku, a hoopaa pu ia me na hope elua i aponoia e ke Kiaaina oia moku, a e hoopaa lakou i puu dala e like ana ka nui me ka auhau o kona apana, e maopopo ana ka nui ma ka papa helu a ka Luna Helu, a e houna aku ke Kiaaina i kope oia palapala hoopaa, i ke Kuhina Waiwai, aia a paa oia ma ka palapala hoopaa, alaila e hiki i ka Luna Auhau ke lawelawe ma kona oihana.

PAUKU 9. E haawi aku na Kiaaina i na Luna Auhau o na apana o ko lakou mau moku, i hoopaa ia ma ka palapala hoopaa, i kope i hooiaio ia, o ka papa helu o kona apana, a e hoomaka koke ka Luna Auhau e ohi i na auhau o kona apana, i hoike ia ma ua papa helu nei.

PAUKU 10. E hele kela Luna Auhau keia Luna Auhau i kona wa e lawe ai i kana oihana i ka hale noho, a i ole ia i ka hale hana o kela kanaka keia kanaka, i ku i ka auhau ia iloko o na ialama o Sepatemaba. Okatoba, a o Novemaba paha, mahope o ka loa ana mai o ka papa helu, a e kikoo aku e hookaa ia mai na auhau i kakau ia maloko a ka papa helu i olelofa mamua iho nei. Ina ua hele kekahi kanaka i ku i ka auhau ia i ka wa e hele aku ai ka Luna Auhau i kona wahi e noho mau ai, a i kona hale hana paha, e waiho aku ka Luna Auhau i kekahi palapala i kakau lima ia, a i paaia paha, me kekahi mea e noho ana ma ka hale me ka hui aku iloko o na palapala nei, ua hele mai kela e ohi i na auhau o ua kanaka nei, e hui aku ana hoi i ka nui o na dala i kii ia aku ai, a me ka hui aku no hoi, ina aole e hookaa ia mai ua mau dala nei o ka auhau, iloko o na la he iwakalua mai ka la

i waiho ia ai ua palapala nei, alaila e ohi ana ia e like me na kanawai.

PAUKU 11. Ina i hookaa ole mai kekahi i kona auhau, a hoole paha i ka uku mai i ka wa i ohi ai ka Luna Auhau a hala ka la hope o Nove-maba oia makahiki, e hiki no mahope olaila i ka Luna Auhau ke hoopii ae imua o kekahi Lunakanawai Apana o ia wahi a uku mai oia i ua auhau nei ke kupono ka hoopii, a e uku oia i hookahi dala no ke koina, a no ke aupuni hoi ia dala, e hiki no nae ke hoopii hou ae, ke hooalahala oia i ka olelo hoooho a ua Lunakanawai la.

PAUKU 12. Ua kauoha ia na Luna Auhau a pau e lawe aku i ke Kiaaina o kona moku i na dala auhau a pau loa i loa ia ia i ka la mua o Dekemaba, a mamua ae paha o kela makahiki keia makahiki, a o ka Luna Auhau i lawe ole mai i na dala auhau o kona apana ia la, a iloko hoi o na la he umi, mahope o ia la, e nele ia i kana uku o na keneta umi iloko o na dala a pau i kookaawale ia nona ma kana Oihana Luna Auhau, e like me ka mauao o ke Kiaaina; a e pono no hoi i ke Kuhina Waiwai e hoopii i ka palapala hoopaa oia Luna Auhau, ia Luna Auhau aku i hai ole mai imua o ke Kiaaina o kona moku, i na dala auhau a pau o kona apana ma ka la mua o Ianuari a mamua ae paha.

PAUKU 13. E koi aku no kela Kiaaina keia Kiaaina i na Luna Auhau a pau o kona moku, i na dala a pau a ka papa helu e hoike mai ai, ke hoike ole mai na Luna Auhau ma ka palapala i hooiaio ia ma ka hooihiki i ka inoa o na kanaka, a me na wahi noho o lakou, a me ka nui o na dala auhau o ka poe i hookaa ole mai, iloko o kona apana; me kona kii aku e koi i ua mau auhau nei, alaila o hiki i ke Kiaaina, ke hoolawe ae i ka nui o na dala i hoike ia mai peia ma ka palapala i hookoia me ka hooihiki e ka Luna Auhau mailoko o na dala i hoike ia ma ka papa helu a e koi aku ke Kiaaina i na dala i koe.

PAUKU 14. O kela Luna Auhau keia Luna Auhau, e lawelawe pono ana i kana oihana, a e hoopololei loa i kana uku aku i na dala a pau loa o na auhau o kona apana, i ke Kiaaina o kona moku i ka la mua o Dekemaba, a mamua ae paha, e uku ia oia ma ka palapala kikoo a ke Kiaaina i ka Waihona Waiwai o ke aupuni Hawaii, e like me na keneta he umi iloko o kela dala, o na dala auhau ana i ohi ai, a i hookaa ia'ku eia i ke Kiaaina o kona moku, e hoakaka ia no nae, aole e oi aku ka uku o na Luna Auhau o ka Apana o Kona, mokupuni o Oahu, a ka Apana o Lahaina, mokupuni o Maui, i na keneta ehiku a me ka hapalua keneta, noloko mai o na dala auhau a laua e ohi ai, a hookaa aku i na Kiaaina o ko laua mau moku.

PAUKU 15. E pono i na Luna Auhau i helu ia mamua iho nei, e hoihoi aku i na dala a pau loa, o ka auhau kula a lakou e ohi ai iloko o ko lakou mau apana iho, i na Luna Puuku Kula o ko lakou mau apana iho, a e lawe ae na Luna Auhau i mau Palapala Hookaa i kakau ia e ua mau Puuku Kula la, no ka loa ana'ku o ua dala Auhau Kula nei ia lakou, a oia mau Palapala Hookaa, ka na Luna Auhau e hoihoi aku ai ke Kiaaina o ko lakou mau mokupuni i akaka ka nui o na dala auhau kula i pili aku me na Puuku Kula.

PAUKU 16. E lilo keia i kanawai mai ka la e pai ia ai iloko o ka Nupepa Polunesia, a me ka Elele Hawaii.

PAUKU 17. O na hapa kanawai e kua ana i keia kanawai ua hoopau ia a ma keia ua pau.

Ua aponoia i keia la 4 o Iune, M. H. 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOLOLI AI I KE KAUWAHI O KE KANAWAI E HOOLILO ANA I NA AWA KU MOKU O HILO, KAWAIIHAE, A ME KEALAKEKUA, MA HAWAII, A ME WAIMEA MA KAUAI, I MAU AWA KOMO.

E HOOLOLOIA e ke Alii me na 'Lii, a me ka Pucikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai:

PAUKU 1. E holoia iloko o ke kanawai e hoolilo ana i na awa ku moku o Hilo, Kawaihae, a me Kealakekua, ma Hawaii, a me Waimea ma Kauai, i mau awa komo, na hua olelo "a me Waimea ma Kauai," e hookomo ia ma ia hakahaka na hua olelo "a me Koloa, ma Kauai."

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai i kona la e hooholoia'i.

Ua aponoia i keia la 7 o Iune, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOLOLI ANA I KEKAHI KANAWAI I KAPAIA HE KANAWAI NO NA KAHUAKAI O WAIKAHALULU MAKAI O KA PAPU MA HONOLULU.

E HOOLOLOIA e ke Alii, me na 'Lii a me ka Pucikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai:

PAUKU 1. E holoia a ma keia kanawai ke holoia nei ka huaolelo, "semi-annual," mahope o ka pauku 5, o ke kanawai i kapaia he Kanawai no na Kahuakai i kapaia o Waikahalulu, makai o ka Papu ma Honolulu ma ka olelo Enelane, a e hookomo ia ka huaolelo "monthly" ma kona wahi, a e holoia, a ma keia kanawai ua holoia no ka huaolelo "eono" mahope o ka pauku 5 oia kanawai no, ma ka olelo Hawaii, me ka hookomo ole ia, o kekahi huaolelo ma kona wahi.

PAUKU 2. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke kuai lilo aku i kekahi a oi aku paha o na Kahuakai o Waikahalulu, e like no me na waiwai paa e ae o ke aupuni, me ka hoolaha mua nae e like me ka olelo ma ka pauku 4 oia kanawai.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai i kona la e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 14 o Iune, 1855.

KAMEHAMEHA:

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

HOOPONOPONO I KE KANAWAI E PILI ANA I NA HOOPII MAI KA OLELO HOOHOLE O NA LUNA HOONA KULEANA.

NO KA MEA, ua pau loa ka mana o ka Peresidena o na Luna Hoona Kuleana i ka la 31 o Maraki, 1855, e like me ka olelo o ke kanawai e hoopau ana ia Aha: Nolaila,

E HOOHOLEIA e ke Alii, me na 'Lii, a me ka Poaikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai:

PAUKU 1. E kakau ia ka palapala hoopaa e like me ka olelo o ka Haawina 3, Pauku 7, Mokuna 3. o ke kanawai hoonchonoho i ka oihana lunakanawai e kela mea keia mea hoopii mahope o ka la 31 o Maraki, 1855, mai ka olelo hoooho o na Luna Hoona Kuleana a e hooponoia ua palapala hoopaa nei e ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai i kona la e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 14 o Iune, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOIHOI I KA OIHANA HANA HOU, MAI KE KEENA O KE KUHINA KALAIAINA, A I KE KEENA O KE KUHINA KAUA.

NO KA MEA, he mea pono ke ana ia na kahakai a me na awa o kela ano keia ano o keia pae aina, a no ka mea hoi, ua pono ole ka Oihana Kaua ke hoolimalina ole ia kekahi luna ana aina maka'ukau ma ia hana; a no ka mea hoi, he mea keia e uuku ai ka lilo, o ka uku aku i elua mea nana e ana ma ke ano kiwila a me ke ano kaua: Nolaila,

E HOOHOLEIA e ke Alii, a me na 'Lii a me ka Poaikohoia, o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai:

PAUKU 1. O na hana a pau i oleloia ma ka Mokuna 3, Haawina 1, o ke kanawai hoonohonoho i na oihana i haawina i na Kuhina o ko Hawaii pae aina, a me na hana e ae a pau i pili i ka oihana hana hou, aole no e hanaia e ke Kuhina Kalaiaina; a ua hooliloia ka oihana no na Hana Hou malalo o ke Kuhina Kaua, a ma keia hope aku nana no e hana na hana a pau i haawina i ke Kuhina Kalaiaina ma ka mokuna i oleloia maluna.

PAUKU 2. Na ke Kuhina Kaua ma keia hope aku, e kikoo aku i ka waihona dala o ke aupuni, i na dala a pau i haawina e ka Ahaolelo no na Hana Hou, a e hooliloia hoi ia dala mamuli o kana kauoha, a nana no hoi e hoike mai i kahi i lilo ai ia dala, ma kana palapala hoike makahiki.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai kona la i hooholoia'i, a o na kanawai, a me na hapa kanawai a pau i kue i keia, ua pau, a ma keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 14 o Iune, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HIKI AI I KE KUHINA WAIWAI KE AIE AKU I DALA.

E HOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poëikohōia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. He mea kupono i ke kanawai ke hooaie aku ke Kuhina Waiwai, me ka ae pu o ka *Moi*, a me kona *Ahakukakukamalu*, i dala aole e oi aku mamua o ka haneri a me kanalima tausani, ma ka haawi ana i na palapala aie o ke aupuni, a i ole ia ma ke ano e ae i manaia he pono.

PAUKU 2. E hoolilo ia ke dala i loa mai ma ua aie nei, no na hana i hoakaka ia iloko o na kanawai.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai i ka la i pai ia ai ma ka *Polunisia Nupēpa*.

Ua aponoia i keia la 25 o Iune, M. H. 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOLOLI ANA I NA KANAWAI NO NA HANA IMUA O NA AHA HOOKOLOKOLO.

E HOHOLOIA e ke *Alii*, a me na *'Lii*, a me ka *Poëikohōia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. O na hana a pau, i ae ia a i hai ia iloko o ka Pauku 23, o ka *Mokuna 4*, o ke *Kanawai Hoonohonoho* i ka *Oihana Luna Kanawai*, e hiki no ke hanaia, imua o kekahi *Lunakanawai* oia aha, ma kona keena, a ke haawi ia aku nei ka mana i ua *Lunakanawai* nei, e hana ma kona keena i na hana i haawiia no ia aha ma ua pau nei.

PAUKU 2. O kela mau huaolelo o ka Pauku 20, o ka *Mokuna 4*, o ke kanawai no ka *Oihana Lunakanawai*, e i ae ana "Aka, ina he mau haole lahui e wale no na mea i pili ia hihia, a ua aie ka moku, aole loa e hiki ke hooko i ka moraki, a me ka hoopaa i ka moku, ma koo nei *Ahahookolokolo*, ke nonoi ole mai ka luna o ka aina o ke kanakana kela moku i manaia e hoopaa, a kuai paha," e hoopau ia a na keia kanawai ua pau no.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai kona la e pai ia iloko o ka *Nupēpa Polunisia*.

Aponoia i keia la 25 o Iune, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOPONOPONO ANA I KA OHI A ME KA HOOKUULA O NA LUINA MAOLI.

E HOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poëikohōia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i akoakoa iloko o ka *Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. E koho no ke Kuhina *Kalajaina* i mau luna no ke awa o *Honolulu*, mokupuni o *Oahu*, kekahi no ke awa o *Lahaina*, mokupuni

o Maui, kekahi no ke awa o Hilo, mokupuni o Hawaii kekahi, a imua o ke alo o keia mau luna wale no, a o ka lakou mau hope paha, e ohi ia'i a e hookuuia'i na luina maoli o keia aupuni, e haawi kela luna keia luna o ua mau luna nei, i palapala hoopaa i ke Kiaaina no na dala elua tausani, i mea e hoopolelei loa ai kela i ka lawelawe ana i kana oihana.

PAUKU 2. Ke hookuuia mai, kekahi luina maoli mai kekahi moku okohohi mai, a mai kekahi moku e ae paha, e hoike mai ke alii moku, i ka luina e hoonohonoho ia ma ia oihana mamua o ka ohi ana o ua luina nei i kana uku, i ka nui o ka aie o ua luna nei i ka moku a me ka nui no hoi o kona uku i koe, a e hooiaio ia keia hoike a ke alii moku ma ka hoohiki ma ka palapala hemolele, ke manao ka luna he pono.

PAUKU 3. Ua haawiia ka mana i kela luna hale ohi, keia luna hale ohi, e kamailio, a e hoomaopopo i na olelo iwaena o na alii moku a me na luina maoli, ke koi ia aku ia, e ka luina maoli, e manao ana e holo i ka moku.

PAUKU 4. E hiki no i ua luna nei ke ohi ae i na keneta he kanalima no kela luina keia luina maoli i ohi ia, a i hookuu ia imua ona, a e ohi ae no hoi kela i na keneta elima, noloko mai o kela dala keia dala, i hookaa ia i na luina a o kona uku ia, aole ona uku e ae, na ka moku e uku i na lilo o ka ohi ana i na luina maoli.

PAUKU 5. Ua pili no hoi i ka oihana o ka luna hale ohi luina e malama i na palapala hoopaa i kakauia i mea hoihoi ia mai ai kela luina keia luina e like me na kanawai e noho nei, i ka wa e pau ai ka manawa i hoakaka ia iloko o ka palapala hoopaa, e hoouna koke aku ua luna la i ua palapala hoopaa nei, i ke Kiaaina o kona mokupuni, me ka hai aku ua hula ka wa i oleloia iloko oia palapala hoopaa.

PAUKU 6. E waiho aku ke Kiaaina i ua palapala hoopaa nei iloko o ka lima o ka Loio Apana o ke Aupuni, iloko o na la ekolu mahope o ka loa ana'ku ia ia i mea e hoopii ia ai e ua Loio nei a e hoopii no ka Loio Apana no ua palapala hoopaa nei iloko o na la he iwakalua mahope o ka loa ana'ku ia ia.

PAUKU 7. Aole e ku ma keia kanawai i ka luna hale ohi luina, e ohi i luina maoli no ka moku holo i na aina e, e oi aku ana kona wa nalo aku, mamua o na makahiki elua.

PAUKU 8. Ina e make aku kekahi luina Hawaii i kona wa e nalo ana mai keia pae aina aku; ua kauoha ia ka luna hale ohi luina e koi aku a e ohi mai i na dala a ka moku i aie ai ia ia i kona wa i make ai i ke ku hou ana mai o kona moku i holo ai, a e haawi ia aku ua mau dala la o ka mea i make i kona mau hooilina ma ke kanawai.

PAUKU 9. O na kanawai a me na hapa kanawai e kue ana i keia kanawai, ua hoopauia a ma keia ua pau no.

PAUKU 10. E pili keia kanawai mai kona la e paaia ai iloko o ka Nupepa Polonesia a me ka Elele.

Ua aponoia i keia la 25 o Iune, M. H., 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E PILI ANA I NA KIWAI A ME NA NUKU WAI O KE KULANAKAŪHALE O HONOLULU.

E HOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i *akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. Mai ka la e hooholoia ai keia kanawai, e lilo ka malama o na kiowai a me na nukuwai o ke aupuni, ma Honolulu, i ka Makai Nui olaila.

PAUKU 2. E ku ia ua Makai Nui nei a o kona lalo paha, e kiai pinepine i na kiowai a me na nukuwai o ke aupuni, maloko o ke kulana-kauhale o Honolulu, aole e hala ka hebedoma hookahi me ka nana ole ia o na kiowai a pau, a e hai aku kela i ka luna o na hana hou i na wahi i naha, a me ka nui o ka lilo i pani ia ua naha nei, a e hana koke ka luna o na hana hou i na wahi i ino.

PAUKU 3. Ua ku i ke kuhina kalaiaina i ke kikoo aku i ke kuhina waiwai i dala hookaa i na lilo i ke kapili a me ka hoopaa loa ia o na kiowai a me na nukuwai.

Aponoia i keia la 25 o Iune, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOONOHONOHO ANA I HALE MAKEKE HOU NO HONOLULU.

E HOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina*, i *akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. E ae ia a ma keia kanawai ua ae ia ke Kahua makai iho o ka Mila Palaoa, a ua hookaawaleia ia Kahua i wahi e Makeke mau no na mea kuai e pono ai keia kulana-kauhale, a na ke Kuhina Kalaiaina e hoomaopopo i na palena, a e komo ia ma ke kanawai o ka makeke e noho nei, a e pili ka hoomalu ana o ia kanawai i ka makeke i hoonohoia maanei.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai i kona la e hooholoia'i.

Ua aponoia i keia la 25 o Iune, M. H. 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

HE KANAWAI.

E PONO AI KE OLA O KA LEHULEHU.

E HOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poikohoia* o ko *Hawaii Pae Aina* i *akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai*:

PAUKU 1. Na ke alii e koho me ke kukakuka pu a me ka ae pu, o kona Ahakukakukamalu i papa hoela oia hoi ekolu luna e noho ma ka oihana a pau ka makemake o ke Alii a ia lakou ka malama a me ke kiai hoi i ke ola o ka lehulehu e malama lakou i Buke Moolelo no ka lakou hana ana a e hana hoi i na hana a pau i hoakakaia ma na pauku mahope nei.

PAUKU 2. Na ia papa hoola e hana a e hoolaha aku i kela manawa keia manawa i na olelo e pono ai ke ola o ka lehulehu, e pale aku i ka mai a e hookapu hoi i na moku mai ke kua ole nae i na kanawai o keia aupuni, e like me ko lakou manao he kupono a e hooko iho ia mau olelo ma na uku hoopai kupono iloko o na ahahookolokolo, a'ole nae e paa ua mau olelo la, aia a hoaponoia e ka Mei iloko o kona ahakukakamalu.

PAUKU 3. Ua haawiiia ka mana i ua papa hoola nei e hoonoho i poe luna malalo o lakou ma na wahi a pau o keia pae aina, a lakou i manao ai he pono a e haawi ia lakou i ka mana e hooko maoli ia mau olelo i hoakakaia maluna e pono ai ke ola o ka lehulehu, a e hoike pololei ua mau luna la i ka papa hoola i na dala a pau i loa ia lakou a i haawiiia'ku e lakou, no ke ola o ka lehulehu a e hoike no hoi i ka lakou mau hana a pau.

PAUKU 4. Na ua papa hoola nei o lakou iho a o ko lakou luna paha, e nana i na hale a me na wahi a pau kahi a lakou i lobe ai e waiho ana kekahi mea ino e poino ai ke ola o ka lehulehu, a maopopo ia lakou he mea ino maoli no, e koi aku lakou i ka mea nona ia wahi e lawe aku ma kahi e, a ina hoi aole ma kahi o kekahi kanaka, aiaia na ke aupuni e uku i ka mea lawe aku.

PAUKU 5. Na ka Iiamuku a me na Makai Nui a pau, a me na makai o na kulanakauhale, a me na Kahuna lapaau a me na makai a pau, e hai koke i ka papa hoola a, i ko lakou luna paha ma kahi kokoke i na mea ino e poino ai ke ola o ka lehulehu a lakou i ike ai mahope koke iho o ka lakou ike ana ia mea.

PAUKU 6. Na kela kahuna keia kahuna e hoike koke mai i ka papa hoola a i ko lakou luna paha ma ka palapala i ka poe mai a pau, i ka mai lele e poino ai ke ola o ka lehulehu a lakou e lapaau ana iloko o na hora iwakaluakumamaha mahope koke iho o ko lakou ike ana he mai, a i ka wa mai lele e hoike lakou i ka papa hoola a i ko lakou luna paha i ka poe i lapaau ia e lakou no kela mai, a ua make nae iloko o na hora iwakaluakumamaha mahope o ka make ana.

PAUKU 7. Na kela mea keia mea ohana, a mea hale ahaaina a hoo- kipa paha, a kapena moku paha ma kekahi awa o keia pae aina e hai koke ai i ka papa hoola a i ko lakou luna paha i ka poe mai i ka mai lele, ma ko lakou hale a ma ka moku paha iloko o na hora eono mahope iho o ka ike ia ana. Na ka papa hoola e lawe aku i kela mea mai ma kahi kupono ke manao lakou he mea ia e pono ai ka lehulehu e kokoke ana.

PAUKU 8. I mea e hookoia'i na pauku o keia kanawai na ka papa hoola e kikoo i ka waihona o ke aupuni i ke dala a pau i haawiiia e ka ahaolelo e pono ai ka lehulehu a e hoolilo ia dala no kela mea keia mea i haawiiia. A ina e hiki mai ka mai lele a luku paha na ua papa nei e kikoo iloko o ka waihona dala o ke aupuni i ke dala a pau e haawiiia i kela manawa keia manawa o ke Alii, iloko o kona ahakukakamalu e kuai i ka laau, e uku i na kahuna lapaau a me na kahu o na mai e hana hale no ka poe mai, a e kuai i ka ai a me ka lolo, a me ke kanu ana i na kupapau, a me na hana e ae a lakou e manao ai e

pono ai ke ola o ka lehulehu i ka wa mai luku. Aka hoi e malama loa ua papa nei i ke dala lilo a i ka wa e kikoo mai lakou i ke kuhina waiwai ia dala, e hoike pu mai i ke dala ma ka buke helu e maopopo ai kahi i lilo ai a me na palapala pu hoi e maopopo ai ka pono o ka lilo ana.

PAUKU 9. E hoike nui mai ua papa hoola nei i ka lakou hana ana i kela makahiki i keia makahiki me ke dala loa a me ka lilo aku malo-ko o ke kuhina kalaiana e hoike ai. I ka wa mai lele hoi e hoolaha i kela pule keia pule i palapala hoike no ke ola a me ka make o na kanaka.

PAUKU 10. I na haawi aku ka papa hoola i kekahi dala o ke aupuni no kekahi mea mai i laweia mai iloko o keia aupuni maluna o kekahi moku no ka aina e mai, alaila na ka papa hoola a o ko lakou luna paha e koi aku i ke kapena oia moku e uku mai ia dala. Ina e uku ole mai ke noi aku, alaila aole e hiki i ka Luna Dute ke haawi aku ia i palapala hookuu aku i kona moku aia a kaa mai ia dala. Na ke kapena maoli no e uku ia dala, a he mea hiki no ke koi aku ia ia iloko o na ahahookolokolo o keia aupuni.

PAUKU 11. He mea pono ke lawe ia aku i na mea ino e poino ai ke ola o na kanaka e waiho ana ma na hale a me na kau hale ma kahi kaa-wale aku, a e pani i na lua lepo a me na mea pelapela. A nolaila he mea pono ke noi aku ka papa hoola i na Kiaaina e haawi ae i na lawehala e hana ia hana e like me ka mea kupono i ka manao o ua papa hoola nei.

PAUKU 12. E lilo keia i kanawai i kona la i hooholoia'i. A o ke kanawai hoomakaukau i papa hoola i hooholoia e ka Ahaolelo i ka la 8 o Mei, M. H. 1854, a o ke kanawai hoi "no ke ola o ka lehulehu," i hooholoia i ka la 16 o Mei, M. H. 1853, a me na hapa kanawai a pau i kua i keia ua hoopauia.

Ua aponoia i keia la 25 o Iune, 1855,

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KA'AHUMANU.

HE KANAWAI.

E HOOPONOPONO ANA NO KE KIPA ANA O KA LUINA HAOLE MA NA AWA O HONOLULU A ME LAHAINA.

E HOOHOLOIA e ke *Alii*, me na *'Lii*, a me ka *Poehikoehi* o ko *Hawaii Pae Aina*, i aokoia iloko o ka *Ahaolelo* kau *Kanawai*:

PAUKU 1. Na na Kiaaina o Oahu a me Maui ma kela makahiki keia makahiki e haawi aku i kela kanaka keia kanaka, ke nonoi ia mai, i palapala ae no ka hoonoho ana i Hale Kipa no na luina haole ma na awa o Honolulu a me Lahaina.

PAUKU 2. Mamua o ka haawi ana i ka palapala no ka hale kipa, e haawi mai ka mea nana i noi i kanaha dala no ka waihona dala o ke aupuni, a haawi pu mai no hoi iloko o ka lima o ua mau kiaaina nei i palapala hoopaa no na dala elua tausani, a e kau pu ia me kona inoa

ma ia palapala, me na inoa o kekahi mau hope elua a ua mau kaaaina la e manao ai he pono, penei ke ano o ua palapala la, a penei ke kakau ana:

E ike auanei na kanaka a pau ma keia palapala, o makou o
 ka mua, a me kona mau hope e noho ana ma
 mokupuni o ko Hawaii pae aina, ua
 hoopaa makou ia makou iho i ka mea hanohano ke
 kaaaina o i na dala maikai elua tausani e ohia noloko
 mai o ko makou waiwai hui a kaawale paha ke malama ole ia keia mau
 olelo malalo, a nolaila ke hoopaa nei makou ia makou iho a me na
 hooilina, a me na hooilina hooke kauoha a me na hooponopono waiwai
 hooilina o makou no keia uku.

Hooailonaia e ko makou mau sila a kakau ia hoi i keia la
 o 185

Eia ke ano o keia palapala hoopaa maluna, no ka mea ua loa au i
 keia la ia ka mua he palapala ae hoonoho hale kipa luina
 haole no ka makahiki hookahi; ina aole oia e noi a e loa paha ia ia
 kekahi uku no ke kipa ana i ka luina hookahi mamua aku o na dala
 ekolu, a ina aole oia e ohi a oi aku mamua o na hapa haneri he umi o
 na dala uku mua o kekahi luina ana i kipa ai; a ina e hoihoi pono oia
 i ke kapena a i kona hope paha i na dala i uku mua ia i kekahi luina i
 holo ole maluna o ka moku ona i kipa ai e holo, (ina hoi oia ka hope
 o kela luina;) a ina aole oia e kipa i kekahi luina i loa ole ka pala-
 pala noho mai ka Luna Awa mai, alaila e lilo keia palapala i mea ole;
 aka, ina e hoakaka ia imua o kekahi lunakanawai hoomalu, me ka
 hookolokolo ole i ka Jure, alaila e hooke pono ia ka palapala hoopaa
 a e hoopau i ka palapala ae.

PAUKU 3. Mamua o ke kipa ana i kekahi luina, e noi aku ka Luna
 Kipa i ka palapala noho, mai ka Luna Awa mai, a e haawi aku ia pa-
 lapala i ka Iiamuku o ko Hawaii pae aina, a i kona hope paha; a e
 haawi ka Luna Kipa i ka luina i palapala hoakaka ua kipa oia, a me
 ka inoa o ka moku, a me ka manawa e pono ai e hoi oia i ka moku;
 aole nae e manao ia ma keia kapawai, ua hooleia na kapena moku e
 kipa i na luina haole, no ko lakou mau moku pono, me ka hana ole o
 na Luna Kipa i oleloia ma keia kanawai.

PAUKU 4. O na mea a pau e kipa ana i ka luina haole me ka loa
 ole o ka palapala ae, e like me ka olelo o keia kanawai, e hoopaiia
 oia i na dala hookahi haneri, ke hookolokoloia a hooke ia kona hewa
 imua o kekahi lunakanawai hoomalu.

PAUKU 5. E lilo keia i kanawai mai ka la mua aku o Sepatemaba,
 1855.

Aponoia i keia la 23 o Iulai, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

NA PAUKU

HOOLOLI I KE KUMUKANAWAI O KEIA PAE AINA, I HOOMAKAIA A I
HOOHOOLOIA E LIKE ME KA PAUKU 105, O KE KUMUKANAWAI
E NOHO NEL

PAUKU 1. Ua hoololiia a ke hoololiia nei ka pauku 27, ma ka olelo Hawaii wale no, me ke kapae ana i ka huaolelo "Alihikaua," a me ka hookomo ana malaila i na huaolelo "Ka Luna Nui," i heluheluaia ua pauku la penei:

"O ke Alii ka Luna Nui maluna, o na koa a me na manuwa, a me na mea kaula e ae ma ka moana a ma ka aina; a nana ka mana ma ona iho a ma o kekahi Luna Koa, a mau Luna pahu ana e koho ai, e ao a e hooponopono i ua mau mea kaula nei, mamuli o kona manao e pono, a e malu ai ke aupuni. Aka, aole e pono ia ia ka hapai i ke kaula, me ka ae ole o kona Ahakukahukamalu"

PAUKU 2. Ua hoololiia, a ke hoololiia nei ka pauku 29, me ke kapae ana i na huaolelo "o ka halawai o kela makahiki ae," a me ka hookomo ana malaila, i na huaolelo, "o na makahiki elua," a penei e heluheluaia i ua pauku la:

"Na ke Alii e kukakuka pu ana me kona Ahakukahukamalu e hoakoakoa i na Hale elua o ka Ahaolelo ma kahi e noho ai na Lii, a ma kahi e paha ke pilikia ia wahi no kekahi enemi, a no kekahi mai ino paha; a ina i kua na Hale elua kekahi i kekahi, a i ke Alii paha, nana no e hoopanee, a hoopau a kookuu aku paha i ka Ahaolelo, aole nae mawaho o na makahiki elua, ina hoi he pilikia e hiki no ia ia ke hoakoakoa i ka Ahaolelo a i kekahi o na Hale elua paha no ia wa pilikia."

PAUKU 3. Ua hoololiia a ke hoololiia nei ka pauku 32, me ke kapae ana i na huaolelo "e koho," a me na huaolelo "ia lakou," a penei ka heluheluaia ana o ua pauku la:

"Nana no e kukakuka pu ana me kona Aha Kuhina, a me kona Ahakukahukamalu, e hoopau i kekahi o na poo, a i kekahi mau poo paha o na oihana hooko e like me kona manao; pono no hoi ia ia ke kauoha aku i na luna a pau ma na oihana hooko, e hoike imua ona ma ka palapala i na mea i pili i ka lakou oihana."

PAUKU 4. Ua hoololiia a ke hoololiia nei ka pauku 43 me ke kapae ana i na huaolelo "o kona inoa oihana o ka Mea Kiekie," a me ka hookomo ana malaila i na huaolelo "o kona inoa, oia ka inoa hanau-na, a o kekahi inoa e ae paha a ka Moi e haawi ia ia, a penei e heluheluaia i ua pauku la:

"Na ka Moi no e koho kekahi alii hanohano a me ka makaukau, e noho i Kuhina Nui, a e kapaia oia o ke Kuhina o ko Hawaii Pae Aina, a o kona inoa, oia ka inoa hanauna a o kekahi inoa e ae paha a ka Moi e haawi ai ia ia."

PAUKU 5. Ua hoololiia a ke hoololiia nei ka pauku 54, me ke kapae ana i na huaolelo "i kela makahiki keia makahiki," a me na huaolelo "o Januari mamua iho," a me ka hookomo ana malaila i na huaolelo "o ka makahiki helu dala," a penei e heluheluaia i ua palapala la:

“E hoike kela mea keia mea o lakou imua o ka Ahaolelo, a hiki i ka la mua a ka makahiki helu dala i ka hana a kana oihana iloko o ka makahiki i hala aku, iloko o ka hebedoma hookahi mahope iho o ka akoakoa ana o ka Ahaolelo.”

PAUKU 6. Ua hoololiia a ke hoololiia nei ka pauku 61, me ke kapae ana i na huaolelo “i kela makahiki keia makahiki,” a me ka hookomo ana malaila i na huaolelo, “i kela makahiki elua, keia makahiki elua,” a me ke kapae ana i na huaolelo, “i kela hebedoma mua o Aperila,” a me na huaolelo “e ae,” a penei e heluhelua’i ua pauku la:

“E akoakoa ka Ahaolelo i kela makahiki elua, keia makahiki elua, e kukakuka no na mea e pono ai ke aupuni, i ka manawa, a ma kahi hoi a ka Moi i manao he pono. E kapaia keia poe, o ka Ahaolelo o ko Hawaii pae aina.”

PAUKU 7. Ua hoololiia a ke hoololiia nei ka pauku 70, me ke kapae ana i na huaolelo “i ka makahiki i hooholoia ka olelo e hoonui ka uku,” a me ka hookomo ana malaila i na huaolelo, “iloko o ka manawa o lakou i kohoia’i,” a penei e heluhelua’i ua pauku la:

“E ukuia ka Poeikohoia e na Makaainana no ka lakou hana, e like me ka mea i olelo ia ma ke kanawai noloko ae o ka Waihona Dala o ke aupuni; aole nae e hoonui ia keia uku iloko o ka manawa o lakou i kohoia’i; aole hoi e kaulia kekahi kanawai e hoomahuahua ana i ka uku o ua poe la, mamua o na dala elima no ka la.”

PAUKU 8. Ua hoololiia a ke hoololiia nei ka pauku 100, penei ka heluhelu ana:

“Na ka Ahaolelo e hooholo i ka Bila Haawina no na makahiki elua, mahope nae o ka noonoo pono ana i ka palapala a-ke Kuhina Waiwai e hoike aku ai imua o lakou, e hoakaka ana i ka loa mai a me ka lilo aku no na makahiki elua i hala, a me na makahiki elua e hiki mai ana.”

PAUKU 9. Ua hoololiia a ke hoololiia nei ka pauku 72, me ka hookomo ana i na huaolelo, “ke haalele ole iho nae lakou,” mahope iho o na huaolelo, “a pau ko lakou ola,” a penei e heluhelua’i ua pauku la:

“Na ke Alii no e koho i ka poe o ka Hale Ahaololo Alii, a e noho lakou ma ia oihana a pau ko lakou ola, ke haalele ole iho nae lakou, e like me ka pauku 67, aole nae e oi aku ko lakou nui mamua o ke kanakolu.

Aponoia e ke Alii i keia la 23 o Iulai, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

OLELO AELIKE.

E HOOPAU ANA I NA HEMAHEMA E KAU NEI MALUNA O KA WAIWAI O KA MOI I MAKE AKU NEI O KAMEHAMEHA III.

E HOOHOLOIA e ke Alii, me na 'Lii, a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai:

Ke haawi ia aku nei ka mana i ke Kuhina Waiwai e hooponopono,

a e hoopau i na Palapala Aie a me na Palapala Hoike Aie a ka Moi i make aku nei, i aie ai i ka Waihona Waiwai o ke aupuni Hawaii, a e hooponopono a hookaa aku i na aie o kela ano keia ano a ka Waihona Waiwai i aie ai i ka Moi i make aku nei, a e hookaa aku no hoi ke Kuhina Waiwai i ke koena dala mahope oia hooponopono ana i na mea Hookeo, Kauoha o ka Moi.

Aponoia i keia la 27 o Iune, M. H 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

OLELO AELIKE.

E HOOHOLOIA e ke Alii, me na 'Lii a me ka Poaikohoa o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai:

Ua ae ia'ku, a ma keia ke ae ia aku nei hoi ke Kuhina Waiwai e haawi aku oia i ka uku o na Koa, a me na Makai, a hiki wale i ka manawa e hooholoia'i ka Bila Kalaiwaiwai o ka M. H. 1855, aka, aole ia e haawi, a oi aku mamua o ka mahele mahina, o na dala hookaa-wale ia no ia mau hana ma ka makahiki i hala iho nei.

Ua aponoia i keiu la mua o Mei, 1855.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

OLELO AELIKE.

E HOOHOLOIA e ke Alii, me na 'Lii, a me ka Poaikohoa o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai:

Ma keia olelo aelike, ua haawiia i ke Kuhina Waiwai ka mana e uku aku i na palapala kikoo dala a ke Kuhina Kalaiaina e kikoo ai no na lilo o ka Papu o Honolulu, a hiki i ka wa e hooholoia'i ka Bila Kalaiwaiwai, aole hoi e oi aku maluna o na dala hookahi tausani elima haneri.

Ua aponoia i keia la 23 o Aperila, 1855

KAMEHAMEHA

VICTORIA K. KAAHUMANU.

KUIKAHI

MAWAENA O KA MOI KAMEHAMEHA III, ALII O KO HAWAII PAE AINA,
A ME VICTORIA, KE ALII WAHINE O BERETANIA NUI A ME IRELANI,
MALAMA I KA OIAIO, &c. &c.

KAMEHAMEHA III, ke Alii o ko Hawaii pae aina, i na kanaka a pau e ike ana i keia, me ke aloha: I lohe oukou. No ka mea, ua hanaia, a ua kau inoa ia, ke kuikahi aloha, kalepa, a me ka hooholo moku, iwaena o'u a me ke Alii Wahine o Beretania Nui a me Irelani, malama i ka oiaio, ma Honolulu, i ka la umi o Iulai i ka makahiki o ka Haku, hookahi tausani ewalu haneri a me kanalimakumamakahi, e ko'u luna kupono, a me ko ua Alii Wahine nei o Beretania Nui, hookohuponoia no ia hana, a me keia olelo ilalo iho, ua kuikahi nei, he olelo no he olelo.

No ka manao o ke Alii Wahine o ke Aupuni Hui o Beretania Nui, a me Irelani, a me ke Alii o ko Hawaii pae aina, e mau loa aku ka oluolu e noho nei, iwaena o laua, a e hoomau i ke kalepa pu ana o ko laua poe kanaka; nolaila, ua manao laua e hooholo i kuikahi aloha, kalepa, a me ka hooholomoku, a ua hookohu laua i ko laua mau luna, oia hoi; ua hookohu ke Alii Wahine o Beretania Nui a me Irelani, ia William Miller, Esq., Kanikele Nui no na mokupuni o ka Moana Pakifika. A ua hookohu ke Alii o ko Hawaii pae aina, ia Robert Crichton Wyllie, Esq., kona Kuhina no ko ka Aina e, he hoakukakukamalu, a me kekahi Alii o kona Ahaolelo; ua hoakaka laua kekahi i kekahi i ko laua mau palapala hookohu, a ike ua pono, alaila, ua aeia e laua na pauka malalo nei:

PAUKU 1. E mau no ka maluhia iwaena o ke Alii Wahine o ke Aupuni o Beretania a me kona poe hooilina, a me kona mau hope; a me ke Alii o ko Hawaii pae aina, me kona poe hooilina, me kona mau hope, a me ko laua poe kanaka.

PAUKU 2. E kalepa aku a e kalepa mai no, iwaena o na aina o ke Alii Wahine Beretania a me ko Hawaii pae aina. E noa na kanaka o kela a o keia o laua e hana kuikahi nei, e holoholo ko lakou mau moku me ka ukana me ka maluhia, i na wahi, na awa, a me na muliwai iloko o ke aupuni o kekahi me kekahi o laua, i aeia i na aupuni e ae. E noho no lakou i ka aina o kekahi, a me kekahi, o na mea i oleloia maluna, e hoolimalima hale, a e noho hale, a me na hale papaa; e kalepa kukaa, a e kalepa liliu lakou ma na mea ulu, a me na mea i hanaia, a me na mea kalepa kupono i ke kanawai; e loa no ia lakou na pono a me na pomaikai, e like me na kanaka kamaaina; a e noho lakou malalo o na kanawai a me na hana mau e like me na kanaka kamaaina.

Pela no na moku manuwa o kela aoao keia aoao, e komo no iloko o na awa, a me na muliwai, a me na wahi, iloko o na aupuni o kekahi a me kekahi, kahi e komo ai na moku manuwa o na aupuni e ae, a e ko-

mo ana ma keia hope aku paha, e ku malaila, a e hoomau, a e kapili hou, malalo nae o na kanawai a me na olelo o kela a me keia o ia mau aupuni elua.

Aole nae pili keia pauku i na moku holo holo iloko o ua mau aupuni nei elua, no kela a me keia, no keia mau aupuni elua wale no ia; a na kela a me keia e hooponopono e like me koua mau kanawai pono.

PAUKU 3. Ua ae no hor keia mau aoao elua, o na pono a me na pomaikai a pau, ma ke kalepa ana a me ka hoolomoku ana, i haawii a e haawii ana ma keia hope aku paha, i na kanaka o kekahi aupuni e ae, e haawii no ia mau pono a pau, i na kanaka o kela a me keia mau aupuni e ae like nei; ina paha ua haawi wale ia i kela aupuni, a i ole ia, i pani ano like no kekahi pono i haawii mai, e ae like ia, ke haawii mai no kekahi kumu.

PAUKU 4. Aole no e kaulia kekahi dute e ae maluna o kekahi waiwai kalepa, ka mea ulu paha, ka mea i hanaia paha ma ko Hawaii pae aina ke laweia iloko o ke aupuni o ke Alii Wahine Beretania, eia wale no, o ke dute i kaulia maluna o ua waiwai nei, ka mea ulu paha, ka mea i hanaia paha o kekahi aupuni e ae. A pela no hoi, aole e kaulia ke dute e ae maluna o kekahi waiwai kalepa, ka mea ulu paha, ka mea hanaia paha no ke aupuni o ka Moi Wahine Beretania, ke laweia mai iloko o ko Hawaii pae aina.

Eia wale no, o ke dute i kaulia maluna o ua waiwai nei, ka mea ulu, ka mea hanaia paha o kekahi aupuni e ae. Pela hoi, aole e kaulia ke dute e ae a me na uku e ae ma na aina panalaa o keia mau aoao elua e hana kuikahi nei, maluna o ka waiwai kalepa, ke lawe ia'ku i na aina panalaa, o kekahi a me kekahi; eia wale no, o ke dute i kaulia maluna o ua waiwai nei, ke lawe ia'ku i kekahi aina e, aole no hoi, e hookapua kekahi mea kalepa, ka mea ulu, ka mea i hanaia paha, o na aina panalaa o keia mau aoao e hana kuikahi nei, ke laweia iloko o na aina panalaa o kekahi, eia wale no, o ka mea i kaulia maluna o ua waiwai nei, ka mea ulu paha, ka mea hanaia paha, i laweia mai, mai na aina e mai. Aole hoi e hookapua ka lawe ana o ka waiwai kalepa mai kekahi aina panalaa a me kekahi, eia wale no, o ke kapu o ua waiwai nei, ke laweia i na aina panalaa o na aupuni e ae.

PAUKU 5. Aole e kaulia ke dute a me ka uku noke tona, no ke kuikahi, a me ka awa, no ke pilota, no ka moku mai, a me ka uku pani no ka moku pino, aole hoi uku e ae o ia ano iloko o na awa o ko Hawaii pae aina, maluna o na moku Beretania, eia wale no, o na uku i kaulia maluna o na moku Hawaii. A pela hoi ma na awa o na aina o ka Moi Wahine Beretania, aole uku e ae i kaulia maluna o na moku Hawaii, eia wale no, e like me na uku maluna o na moku Beretania ma ia mau awa.

PAUKU 6. E like pu no na dute i kaulia maluna o ka waiwai kalepa ke laweia mai i ko Hawaii pae aina, e like me ke kanawai, ke laweia mai ma na moku Hawaii, a ma na moku Beretania paha; a e like hoi na dute i kaulia maluna o ka waiwai kalepa, ke laweia iloko o ke aupuni o ke Alii Wahine Beretania, e like me ke Kanawai ke laweia

mai ma na moku Beretania a ma na moku Hawaii paha. E like pu no hoi na dute a me na makana a me na dute hoihoi aku, maluna o ka waiwai kalepa ke laweia'ku mai ko Hawaii pae aina aku e like me ke kanawai, ina paha i laweia aku ma na moku Hawaii, a ma na moku Beretania paha; a pela no hoi e like pu no na dute a me na makana, a me na dute hoihoi aku maluna o ka waiwai kalepa i laweia'ku mai ke aupuni o ka Moi Wahine Beretania e like me ke kanawai, ina paha i laweia'ku ma na moku Beretania a moku Hawaii paha.

PAUKU 7. E komo no na moku okohola o Beretania ma na awa o Hilo, Kealakekua, a me Hanalei, ma ko Hawaii pae aina, e kapili ai, a e hoolako ai, e like me na awa o Honolulu a me Lahaina, o laua wale no na awa komo no na moku kalepa a pau, a ma ia mau awa ua aeia lakou e kuai aku i ko lakou mea e lako ai, a i ko lakou waiwai kalepa paha, koe nae na wai ikaika e ona ai, a hiki i na haneri dala elua a ke kuai mua ana, o ko lakou waiwai kuai no kela moku keia moku; aole nae uku no ke tona, a no ke awa, o kela ano keia ano, aole hoi he dute a me na uku e ae a pau loa, ma ka waiwai i laweia mai, a i kuaiia paha. E ae ia hoi lakou e kuai hou iho, aole nae i na wai ikaika e ona ai, a hiki hou aku i na dala hookahi tausani o ke kuai mua ana no kela moku keia moku me ka uku ole no, no ke tona a no ke awa, o kela ano keia ano a pau. E uku nae lakou i ke dute maluna o keia waiwai kuai, aole e oi aku, aole hoi ano e, o ke dute no e uku ia, i ka waiwai kalepa ano like ke lawe ia mai ma na moku a me na kanaka Hawaii. E ae ia hoi lakou, e holo mai kekahi haka a i kekahi awa o ko Hawaii nei pae aina e loa'i i mea ai na lakou, aole nae e hiki ia lakou ke hookuu iuka, i ko lakou poe luina, a hooloi i na eemoku ma kahi e o ua mau mokupuni nei, ma Honolulu a ma Lahaina wale no. A ma na awa a pau i oleloia ma keia pauku, e haawiia i na moku okohola o Beretania na pono a pau, o me na pomaikai, a me na mea hoomama i loa'i i keia wa, a e haawiia ma keia hope aku paha, i na moku okohola Hawaii, a me na aina i manao nui ia.

E like me ke komo ana iloko o ia mau awa ekolu i oleloia ma keia pauku, aole nae ia he mau awa komo no na moku kalepa pela no, ua ae ia na moku manuwa o Beretania e komo ma keia mau awa; aka hoi, aole e manaoia ma keia pauku, ua aeia ka moku Beretania, ke komo iloko o ke awa e ae o ko Hawaii pae aina, ma Honolulu a me Lahaina wale no, ke loohia i ka mai i manao mau ia he mai kupono ke hookapu i ka moku.

PAUKU 8. E hiki no i na kanaka kalepa a me na 'ii moku a me na kanaka e ae o ka Moi Wahine Beretania, ke malama i ka lakou hana ma ko Hawaii pae aina, a e haawi i ka lakou hana i ka mea a lakou i makemake ai, ma ke ano luna dala, luna waiwai, hope paha, unuhi olelo paha, aole hoi lakou e koiia e hoolimalima i ka poe e ae, e like wale no me ka poe i hoolimalimaia e na kanaka Hawaii, aole hoi lakou e koi ia e uku i ka poe a lakou e hoolimalima ai i uku oi aku mamua o ka uku i haawiia i na kanaka Hawaii no ia mau hana. E noa no na kanaka Beretania e kuai aku me ka poe a lakou i makemake ai, ma ke keakea ole ia, e kekahi poe monopoli, kekahi poe hoolimalima

paha, a o kekahi poe i haawiia'i no lakou wale no kekahi pono, a kalepa ana paha o kela ano keia ano. E mau no hoi ke keakea ole ia o ka mea kuai aku a me ka mea kuai mai e hoohalahala pu, a e hooholo i ke kumukuai o ko lakou waiwai kuai i laweia mai iloko o ko Hawaii pae aina; a i laweia'ku paha mai ia pae aina aku e like me ko lakou mana'o. E malama nae lakou i na kanawai, a i ka hana mau ana ma ia pae aina.

Pela like na pono e haawiia i na kanaka Hawaii ma ke aupuni o ke Alii Wahine Beretania mamuli o na kumu like.

E hoomalu like ia na kino a me ka waiwai o na kanaka o na aoao elua o keia kuikahi ma na aina panalaa'u o kekahi; e hookolokoloia lakou ma na ahahookolokolo e loa'a mai ai ko lakou mau pono, e hiki hoi ia lakou ke hoolimalima i na loio, a me na kokua, a me na hope, e like me ko lakou makemake ma na mea hoopii a pau; a e haawiia ia lakou na pono ma keia mau mea e like me na kamaaina.

PAUKU 9. Ma na mea e pili ana i na makai o na awa; ka hoo'uka ana a me ka hoo'lei ana i ka ukana o na moku, a me ka waiho ana i na waiwai kalepa maloko o na hale papaa, me ka maluhia o ka waiwai kalepa a me ka waiwai e ae; a ma na mea e pili ana i ka hoo'ilina o na waiwai mamuli o ke kauoha a me ke ano e ae paha, a me ka hoo'ponopono ana i ka waiwai lewa o kela ano keia ano, ma ke kuai, ma ka haawi wale, ma ke kauoha a ma kekahi ano e ae; a ma na mea e pili ana hoi i na ahahookolokolo, e haawiia no na pomaikai, a me na pono i na kanaka o kela aoao keia aoao e kuikahi nei, e like me na kamaaina, aole hoi lakou e hoo'ukuia ma ia mau mea i na dute, a me na uku e ae, e like wale no me na mea i kaulia maluna o na kamaaina, malalo no nae o na kanawai a me na rula oia mau aina.

Ina paha make kekahi kanaka o kekahi o keia mau aoao e kuikahi nei, me ke kauoha ole ma ka aina o kekahi, alaila, na ke kanikele nui, kanikele maoli, a hope kanikele paha, o ka aina o ka mea make, e malama i ka waiwai ana no kona mau hoo'ilina, kupono i ke kanawai, a no ka poe ana i aie aku ai, e like no nae me na kanawai o ka aina kahi i make ai; pela no a hiki i ka wa e hookohu ia'i ka luna hooko kauoha a luna hoo'ponopono waiwai paha, e like me ke kanawai o ka aina kahi i make ai.

PAUKU 10. O na kanaka o ka Moi Wahine Beretania, e noho ana ma ko Hawaii pae aina, a o na kanaka Hawaii hoi e noho ana ma ke aupuni o ke Alii Wahine Beretania, e kaawale lakou i ka oihana koa a pau loa ma ka moana a mauka, ke makemake ole lakou ia hana. E kaawale hoi lakou i ka limaikaika ana e loa'a mai ai ke dala e hoomoe ia no ke aupuni a me na koi a pau no ka oihana koa; aole loa hoi lakou e hoo'ukuia, e uku no na koina, a me na auhau e ae paha, e like wale no me na mea i ukuia e na kamaaina.

PAUKU 11. Ua ae ia no hoi me ka hoo'hiki, aole no e hookomo kekahi a me kekahi o na aoao elua e hana nei i keia kuikahi, iloko o kana hana, a e hoomau iloko o kana hana i ke kanaka o kekahi aoao i mahuka i ka manuwa paha, a i ka oihana koa paha mauka, ma ka aina o kela aoao. Aka hoi, e hookuu aku kela mea keia mea o na

aoao e hana kuikahi nei, ia poe mahuka a pau mawaho ae o kana hana ke koi ia mai e kela aoao e hana pela.

Ua ae ia no hoi ina e mahuka kekahi luina o kekahi manuwa, a moku kalepa paha, o kekahi a me kekahi aoao e hana nei i keia kuikahi, oi ku ana ia moku iloko o kekahi awa ma ke aupuni o kela aoao;—alaila, na na luna aupuni o ia awa a me ia aupuni, e kokua ma na mea a pau e pono ai, e hopu ia'i ia poe mahuka, ke koi ia mai e hana pela e ke kanikela o ka mea kuleana malaila; a i ole ia, e ka hope o ke kanikela e noho ana. Aole hoi e hoomalu a e hookipa paha kekahi poe ia poe mahuka. Ua ae like ia no hoi, ina paha he kokua e ae, ma ka hopu ana i ka poe mahuka a hoihoi aku, a kela aoao keia aoao i haawi aku, a e haawi ana ma keia hope aku paha i kekahi aupuni e ae, e manao ia no ia, ua haawi ia no ia kokua i kela aoao, e like pu me na mea kokua, i hoakaka pono ia ma keia kuikahi.

PAUKU 12. E hiki no i kela a me keia o na aoao hana i keia kuikahi, ke hoonoho, ma ke aupuni o kekahi, i na kanikele i mea e maluhia ai ke kalepa ana. Mamua nae o ke komo ana o kekahi kanikele iloko o kana oihana e ae ia no ia e ke aupuni kahi i hoounaia'i e like me ke kanawai; a e hiki no i kela aoao keia aoao, ke waiho kaawale, i na wahi a lakou i manao ai, aole noho ke kanikale malaila. E haawiia no i na luna aupuni a me na kanikele o ko Hawaii pae aina e noho ana ma ke aupuni o ke Alii Wahine Beretania, na pomaikai a me na pono a pau i haawiia a e haawiia ana paha i na luna aupuni o ia ano, no na aupuni i manao nui ia. A pela no hoi, o na luna aupuni a me na kanikele o ka Moi Wahine Beretania e noho ana ma ko Hawaii pae aina, e haawi ia lakou i na pono; a me na pomaikai a me ka hoomama ana i haawiia i na luna aupuni a me na kanikele, o ia ano, no ke aupuni i manao nui ia.

PAUKU 13. No ka maluhia ana o ke kalepa ana o na kanaka, o ka Moi Wahine Beretania a me ke Alii o ko Hawaii pae aina, nolaila, ua aeia, ina hiki i ka manawa mokuahana, a pau ka launa aloha ana iwana o na aoao elua e hana kuikahi nei; alaila, e haawiia i hookahi makahiki i na kanaka o kela aoao a me keia aoao, e hooponopono i ko lakou mau buke helu, a me ko lakou waiwai, a e aeia lakou e ee moku ma ke awa a lakou e makemake ai. Ua aeia no hoi na kanaka o kela aoao keia aoao e hana kuikahi nei, e noho paa ana ma ke aupuni o kekahi, mamuli o kona paahana, a hana e ae paha; e noho no malaila ma kana hana i ka wa mokuahana ke hiki mai, me ke keakea ole ia, a me ka hoopilikia ole ia, o ko lakou mau kino, a me ka lakou waiwai, oi noho malie lakou, a malama hoi i na kanawai. A o ka lakou waiwai o kela ano keia ano, ina paha ia lakou ka malama ana, a ua haawiia ia hai paha e malamaia, a i ke aupuni paha, aole laweia e ke aupuni; aole hoi e kaulia maluna o ia waiwai kekahi uku, a koina e ae, e like wale no me ka waiwai o na kamaaina. Pela no hoi ka aie, ia manawa, o kekahi kanaka i kekahi, a me ke dala o ka lehulehu; a me na haawina o na Ahahui, aole no e laweia a hoopaaia e ke aupuni.

PAUKU 14. Aole no e hoopilikiaia, a hoomauiia paha, na kanaka o ka Moi Wahine Beretania e noho ana ma ko Hawaii pae aina no ka

lakou pule; e noa no ko lakou lunamānao, a e hiki hoi ia lakou ke hoomāna i ke Akua ma-ko lakou hale, a ma ko lakou luakini, a lakou e kukulu ai ma na wahi kūpono, me ke keakea ole ia, ke hoaponoiā e ke aupuni Hawaii. Pēlā no e noa ka lakou hana ana i na kupapau o na kanaka o ka Moi Wahine, ke make ma ko Hawaii pae aina, iloko o na ilina a lakou i hoomakaukau ai, me ka pilikia ole. Pēla no hoi na kanaka Hawaii ma ke aupuni o ka Moi Wahine Beretania, e noa loa no ko lakou lunamānao, a e malama lakou i ka lakou pule ma kahi malu, a ma kahi akea, ma ka lakou hale iho, a ma na luakini paha, a ma na wahi pule e ae e hookaawaleia no ia hana, e like me ka noa ana o ka pule i hooponoponoia ma ke aupuni o ua Moi Wahine nei.

PAUKU 15. Ina paha holoholo na moku Beretania e halihali leta ma keia hope aku, a ku ma ko Hawaii pae aina, alaila, ua aeia no e noho kekahi luna moku, e noho ma ke awa kahi e ku ai ua mau moku nei, a e ohi i ka uku e kauia ana ma keia hope aku no ka halihali leta o na moku Beretania, no ka oihana halihali leta o Beretania, mai ko Hawaii pae aina i kahi e holo ai ua mau moku halihali leta nei.

E komo wale ua mau moku halihali leta nei iloko o na awa o ko Hawaii pae aina, e kū, e kapili hou, e hoolako hoi, e hoolei i na ee moku a me ko lakou ukana, a e hana i na hana a pau e pili ana i ka oihana halihali o Beretania. Aole no e kauia maluna o ia mau moku ka uku no ke tona, no ke awa, no ke kukui, no ka mai, a me na uku e ae o kela ano keia ano.

PAUKU 16. Ina paha ili kekahi manuwa a moku kalepa paha, no kekahi o na aoao e hana kuikahi nei, ma na kahakai o kekahi, alaila e hoihoi koke ia'ku ua moku nei, a o kekahi hakina paha, a o ka mea e lako ai, a o ka mea pili i ka moku, a i ka ukana, a me ka waiwai kalepa i hoopakeleia, a o ke kumukuai paha, ke kuaiia'ku, e hoihoi koke ia'ku a pau loa, i ka poe nona ka waiwai, a i ko lakou poe paha, ke kii mai; a i ole ka mea nona ka waiwai, aole hoi kona hope ma ia wahi, alaila e haawia ka waiwai, a i ole ia, o ke dala i loa mai no ke kuai ana, a me na palapala i loa maluna o ua moku ili la, iloko o ka lima o ko Beretania, i ko Hawaii kanikele paha, i hoonohoa ma kahi i ili ai ua moku nei, a e uku ua kanikele nei mea waiwai, a hope paha, i ka uku no ka malama ana i kela waiwai, oia wale no; a me ka uku pu no ka paa ana e like me na moku pono i ia aina ke ili. Aole loa e kauia ke dute maluna o ka waiwai i hoopakeleia, ke lilo ole ia, i waiwai noho mauka.

PAUKU 17. Ua ae like ia no hoi i mea e loa ai ka manawa kaawale e hooponopono hou ae i na mea e pono like ai ka launa pu ana o na aoao elua e hana kuikahi nei, a e pomaikai ai hoi ko laua poe kanaka mahope aku o ka pau ana o na makahiki ehiku mai ka la e hoopaaia i keia kuikahi, e hiki no i kekahi a me kekahi o na aoao e hana kuikahi nei, ke hai aku i kekahi i kona manao e hoopau i ka pauku 4, 5, 6, o keia kuikahi, a i ka pau ana o na malama he umikumamalua mahope iho o ka lohe ana o kela aoao i ka manao o kekahi, e pau ia mau pauku, alaila e pau io no ia mau pauku a me na olelo a pau iloko, aole no e paa maluna o na aoao elua e hana kuikahi nei.

PAUKU 18. E hoopaaia keia kuikahi, a e haawiiia'ku, haawiiia mai na palapala hoopaa ma Honolulu, iloko o na malama he umi, a mamua mai paha, ke hiki.

I mea e hoike ai keia, ua kau na luna i ko laua mau inoa, a me na sila o laua.

Hanaia ma Honolulu i keia la umi o Iulai, i ka makahiki o ka Haku hookahi tausani, ewalu haneri a me kanalimakumama-kahi.

[Sila]
[Sila.]

ROBERT CRICHTON WYLLIE.
WILLIAM MILLER.

A no ka mea hoi, ua pau i ka noonoo pono ia e au, na manao a me na pauku maluna me ke kuka pu me kuu Ahakukakukamalu Aupuni, nolaila, ua hooholo, a ua hoopaa hoi au i keia Kuikahi maluna iho; a ke hoopaa nei hoi, a me ka hooholo ia mea, me ka maopopo loa, e hooiki ana me ka oiaio a me kuu olelo Alii, o wau a me ko'u mau hope, e hooko a e malama maoli no i na pauku a pau o keia Kuikahi me ka oiaio.

No ka oiaio o keia ua kakau au i keia olelo hooholo loa me kuu lima pono, a ua kau iho no hoi i ke Sila Nui o ko'u aupuni, i ka la 6 o Mei, M. H. 1852, a me ka makahiki 27 o kuu noho aupuni ana.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

KA APOŌIA ANA

E KA MOI I KE KUIKAHI IWAENA O KE AUPUNI O KO HAWAII PAE AINA, A ME KE KULANAKAUHALE HANESEATIKA KUOKOA O BREMEN.

KAMEHAMEHA III, ka Moi o ko Hawaii pae aina, i na mea a pau i loa a i keia palapala, aloha oukou: No ka mea, ua hooholoia a ua kakau inoa ia ke kuikahi aloha, kalepa, a me ka hooholo moku iwaena o makou a me ke kulanakauhale Hanesiatika kuokoa o Bremen, ma Honolulu, ma ka la ehiku o Aukake, M. H. 1851, ma ka lima o ko makou mea i kohoia a me ke Kanikele o Bremen, a penei ka heluhelu ia ana:

“ No ka makemake nui ia o ke kuikahi a me ka olelo aelike iwaena o Bremen a me ko Hawaii pae aina, nolaila, a no ia manao, ua hooholo maikai ia keia mau pauku iwaena o na aupuni o Bremen a me ko Hawaii pae aina, a ua kakau ia na inoa.

PAUKU 1. E mau loa aku no ka malu, a me ke aloha, iwaena o Bremen, he kulanakauhale Hanesiatika kuokoa, a me ka Moi ke Alii o ko Hawaii pae aina, a iwaena hoi o na hooilina, a me na hope o laua.

PAUKU 2. Ma na kuleana maoli, a me na kino, a me ka waiwai, e hoomaluhia ka poe o Bremen e noho la malalo o ke Alii o ko Hawaii pae aina, e like me ka hoomalu ana i na kanaka maoli; a ke ae aku nei ke Alii o ko Hawaii pae aina, e haawi aku i na kanaka o Bremen, i na pono a pau a me na pomaikai, i haawiia i keia manawa a i kekahi manawa mahope aku paha i ko ka aina i aloha nui ia.

Ina e make aku kekahi kanaka o na aoao elua me ka palapala kauoha ole, ua ka aina o kekahi aoao, alaila, na ke Kanikele nui, a kanikele e ae paha, o ka lahui o ka mea i make, malalo o na kanawai o ka aina, e hoopaa a e malama i ka waiwai o ka mea make, no na hooilina a me na aie ona, a hiki i ka manawa e kohoia ai ka luna hooponopono waiwai, e like me na kanawai o ke aupuni kahi e noho ana ua mea make la.

PAUKU 3. E pili ka hoomalu ana o ke Alii o ko Hawaii pae aina i na moku o Bremen, a me na 'lii moku, a me na luina, ma na awa, a me na wahi ku moku o kona aupuni. I ka manawa kua, e hoomalu ikaikaia lakou ka mea mai na enemi o Bremen. Ina ili kekahi moku ma ke kauwahi, alaila e hooikaika loa kolaila poe alii, a me na luna o ke Alii e kokua ia lakou, i hao ole ia ka waiwai. O ka uku no ka hoopakele ana, e hooholoia mamuli o ke kanawai nui no ka hoopakele waiwai. Ina he hoopapaa, alaila, na na mea i kohoia e na aoao elua e hooholo i ka olelo no ia uku.

PAUKU 4. E keakea na luna o kela wahi keia wahi me ke ku e ikaiaku aku i ka mahuka ana o na luina, mai na moku o Bremen mai, a e like me ka mea hiki ia lakou, e hopu, a e hoopaa i na mahuka; a na na kapena, a me na ona o na moku e uku i ka lilo ana, e like me ke

kanawai. Aole e hana ino aku i na mahuka, a e hai kokeia'ku ka ho-
pu ana i ke kanikele o Bremen, e like me ka pauku 6 o keia kuikahi.

PAUKU 5. E aeia ko Bremen poe kanaka e hele mai, a e noho ma
na wahi a pau iloko o ke aupuni o ke Alii o ko Hawaii pae aina, ke
loaa nae ka palapala na ke kanikele o Bremen mai, e hoakaka ana he
poe kanaka pono lakou, aole nae e pono ia ia ke haawi aku i ka pala-
pala e like me ia ia hai, i na kanaka pono no o Bremen.

Ina makemake na luina o Bremen e noho ma keia pae aina, e loaa
mua i ke kanikela Bremen ka ae o keia aupuni.

PAUKU 6. Ua ae like ia, e aeia mai ke kanikele Bremen e hooikaika
nui i ka hoopau i na hihia me na kanaka o Bremen, me ka hoopii ole
mai i na ahahookolokolo, a ina i laweia kekahi hihia imua o ka aha-
hookolokololo no na haole, na ka lunakanawai o ia aha e hoike koke
aku i ke kanikela Bremen, a ina i hoopaaia na luina, a me na kanaka
o Bremen no ke kolohe, a no kekahi hewa, na ka Luna Makai, a i ole
ia, o kekahi kanaka e ae o na makai e hoike koke aku ia ia i ua paa-
ana la.

PAUKU 7. O na mea ulu ma Bremen, a me ka waiwai e ae maluna
o na moku o Bremen, a laweia mai maluna o kolaila moku, ina i aeia
na moku o ka aina e ke lawe mai, alaila, aole hiki ke hookapu, aole
hoi lakou e uku i ke dute a oi aku mamua o ko ka aina i aloha nui ia.
Ina hoanoeia ke dute i kauia maluna o ka waiwai, aole e hookoia, a
hala na malama umikumamama mahope ihō o ka hai mua ana ma ke
akea.

PAUKU 8. O ko Bremen mau mea kuai, a me ka waiwai, a me ka
ukana i laweia mai maloko o na moku o Bremen, ina oi aku ke dute
mamua o elima hapahaneri, e aeia ka waiho wale ana i kela waiwai
mauka nei malalo o ka palapala hoopaa, a e uku i ke dute maalo wale
no.

PAUKU 9. E haawii no na moku Bremen, na lakou e kuai i ka wai-
wai o na moku, a i kekahi hapa paha, ma na awa komo a pau o ke aupu-
ni Hawaii, na awa komo o keia wa, a pela no ma ke awa hou, ke we-
heia kekahi awa no ke kuai i ka waiwai o ka aina e, a pono no hoi i
na moku Bremen ke lawe aku i ka waiwai o ko Hawaii pae aina, i uku
no ka waiwai o ko lakou moku. Aole nae lakou e aeia ke lawe i ka
waiwai, a me na mea kuai, a me na mea houka, mai kekahi mokupuni,
a mai kekahi awa i kekahi awa, no ka mea, ua haawii kela kuai ana
mai kekahi awa i kekahi awa i na moku wale no i holo malalo o ka
hae Hawaii.

PAUKU 10. I ke kuai ana, a i ka hana ana i na mea e ae me ko ke
aupuni o Bremen, ke kulanakauhale Haneseatika kuokoa, a me ko
kona mau aina, e hana like ia na kanaka o ka Moi, ke Alii o ko Ha-
waii pae aina, me ko ka aina i aloha nui ia.

Ua hanaia ma Honolulu, i keia la 7 o Aukake, 1851.

(Inoa,)

[L. S.]

(Inoa,)

[L. S.]

R. C. WYLLIE,

Kuhina no ko na Aina e.

STEPHEN REYNOLDS,

Ka mea i kohoia e ka Ahaolelo o Bremen.

PAUKU HOU.

Aole e paa loa keia Kuikahi, a hooiaioia ia e ka Ahaolelo o Bremen, ke kulanakauhale Haneseatika kuokoa, aka, i mea e pono ai na moku a me na kanaka o Bremen e hiki mai ana, ua ae like ia no keia manawa, e hooioia no, mai ka la aku o ka hooiaio ana. o ka Moi, ke Alii o ko Hawaii pae aina.

Hanaia ma Honolulu i keia la 7 o Aukake, 1851.

(Inoa,)

STEPHEN REYNOLDS,

[L. S.]

Ka mea i kohoia e ka Ahaolelo o Bremen.

(Inoa,)

R. C. WYLLIE,

[L. S.]

Kuhina no ko na Aina e.

A no ka mea, ua noonoo makou i na pauku a pau o ia Kuikahi, me ke kuka pu ana me ko makou Ahakukakukamalu, a ua hooiaio ia a ua aponoia e makou, ua Kuikahi la, a ke hooiaioia me ka aponoia nei e makou ma ke ano hoopaa loa, me ka hooihiki ia ko makou inoa Moi, no makou iho, a me ko makou mau hope, e hooio pololei ia na pauku a pau.

A nolaila, ua kakau ia makou i keia aponoia ana me ko makou lima, a me ka Sila nui o ke aupuni.

Hanaia ma Honolulu, i keia la 27 o Maraki, M. H. 1854, a i ka 29 o ko makou mau makahiki noho Alii ana.

(Inoa,)

KAMEHAMEHA.

(Inoa,)

KEONI ANA.

Kakauia e ka Moi a me ke Kuhina Nui.

R. C. WYLLIE,

Kuhina o ko na Aina e.

KUIKAHI ME NA AUPUNI O SUEDENA A ME NOREWAI.

OWAU, O KAMEHAMEHA IV, ma ka lokomaikai o ke Akua, ke Alii o ko Hawaii Pae Aina, ke hai aku nei

Ua kauoha aku nei ka Moi Kamehameha III, i make aku nei, e hanaia i kuikahi launa, a me ke kalepa, a me ka hooholo moku, me kekahi pauku hou iho, iwaena o ke aupuni Hawaii a me na aupuni o Suedena me Norewai, ua paa, ua kakau inoaia, a ua silaia i ka la mua o Ianuali, 1852, e na luna mana makaukau o laua; oia hoi, ma kona aoao, o Robert Crichton Wyllie, kona Kuhina no ko na Aina e, Kuhina Kana kuloko, a me ke Kana Moana, Hoa Kukamalu, kekahi o na Lii Ahaolelo, o me ka Luna o na Komite malama i ke dala pono o ka Moi; a ma ka aoao o ka Moi OSCAR, ke Alii o Suedena me Norewai, o ka poe Gota a me ka poe Wandala, Monsieur Christian Adolphe Virgin, Puuku o ka Moi, Kapena Manua o ke Alii, Koa o ka aoao Pahikaua, a me ka aoao o Sana Stanislaus o Rusia, apana elua, a ua kuikahi nei ua like loa na olelo me keia malalo:—

NO KA MEA, he mea nui keia, a e hoopaa loa i ka launa pu ana, a me ke kalepa ana iwaena o na aupuni o ke Alii o Suedena me Norewai, a me ke Alii o ko Hawaii Pae Aina, nolaila, ua haawi aku haawi mai na mea nona na inoa malalo i ko laua mau palapala hooohu, i maopopo ua kupono, a ua ae no ko laua mau Alii, e hana a paa i kuikahi launa a me ke kalepa, a me ka hooholo moku, peni:—

Pauku I. E mau loa no ka maluhia iwaena o ke alii o na aupuni hui o Suedena a me Norewai, a me kona poe hooilina, a me kona mau hope; a me ke Alii o ko Hawaii Pae Aina, me kona poe hooilina, me kona mau hope, a me ko laua poe kanaka.

Pauku II. E kalepa aku a kalepa mai no iwaena o ka aina o ke alii o Suedena me Norewai, a me ke alii o ko Hawaii pae aina. E noa na kanaka o kela a o keia o laua e hana kuikahi nei, e hooholo ko lakou mau moku me ka ukana me ka maluhia, i na wahi, na awa, a me na muliwai, iloko o ke aupuni o kekahi me kekahi o laua, i aeia e na aupuni e ae. E noho no lakou i ka aina o kekahi a me kekahi, o na mea i oleloia maluna, e hoolimalima hale, a e noho hale, a me na hale papaa; e kalepa kukaa, a e kalepa liilii lakou, ma na mea ulu, a me na mea i hanaia, a mea kalepa kupono i ke kanawai, e loa no ia lakou na pono a me na pomaikai, e like me na kanaka kamaaina; a e noho lakou malalo o na kanawai a me na hana mau, e like me na kanaka kamaaina.

Pela no na moku manua o kela aoao keia aoao, e komo no iloko o na awa, a me na muliwai, a me na wahi iloko o na aupuni o kekahi a me kekahi, kahi e komo ai na moku manua o na aupuni e ae, a e komo ana ma keia hope aku paha, e ku malaila, a e hoomau, a e kapili

hou, malalo nae o na kanawai a me na olelo o kela a me keia o ia mau aupuni elua. Aole nae pili keia pauku i na moku holoholo iloko o ua mau aupuni nei elua, no kela a me keia, no keia mau aupuni elua wale no ia; a na kela a me keia e hooponopono e like me kona mau kanawai pono.

Pauku III. Ua ae no hoi keia mau aoao elua, o na pono a me na pomaikai a pau, ma ke kalepa ana a me ka hooholo moku ana, i haawiiia a e haawiiia ana ma keia hope aku paha, i na kanaka o kekahi aupuni e ae, e haawiiia no ia mau pono a pau i na kanaka o kela a me keia mau aupuni e ae like nei, ina paha ua haawi wale ia i kela aupuni, a i ole ia, i pani and like no kekahi pono i haawiiia mai e ae like ia ke haawiiia mai no kekahi kumu.

Pauku IV. Aole no e kaulia kekahi dute e ae maluna o kekahi waiwai kalepa, ka mea ulu paha, ka mea i hanaia paha ma ko Hawaii pae aina ke laweia iloko o ke aupuni o ke alii o Suedena me Norewai, eia wale no o ke dute i kaulia maluna o ua waiwai nei, ka mea ulu paha, ka mea i hanaia paha, o kekahi aupuni e ae. A pela no hoi, aole e kaulia ke dute e ae maluna o kekahi waiwai kalepa, ka mea ulu paha, ka mea hanaia paha no ke aupuni o ka Moi o Suedena me Norewai ke laweia mai iloko o ko Hawaii pae aina. Eia wale no o ke dute i kaulia maluna o ua waiwai nei ka mea ulu, ka mea hanaia paha o kekahi aupuni e ae. Pela hoi, aole e kaulia ke dute e ae a me na uku e ae, ma na aina panalaaui o keia mau aoao elua e hana kuikahi nei maluna o ka waiwai kalepa, ke hooili ia'ku i na aina panalaaui o kekahi a me kekahi, eia wale no o ke dute i kaulia maluna o ua waiwai nei, ke lawe ia'ku i kekahi aina e. Aole no hoi, e hookapuia kekahi mea kalepa, ka mea ulu, ka mea i hana ia paha, o na aina panalaaui o keia mau aoao e hana kuikahi nei, ke lawe ia iloko o na aina panalaaui o kekahi, eia wale no o ka mea i kaulia maluna o ua waiwai nei, ka mea ulu paha, ka mea hana ia paha, i lawe ia mai mai na aina e mai. Aole hoi e hookapuia ka lawe ana o ka waiwai kalepa mai kekahi aina panalaaui a me kekahi, eia wale no o ke kapu o ua waiwai nei, ke laweia i na aina panalaaui o na aupuni e ae.

Pauku V. Aole e kaulia ke dute a me ka uku no ke tona, no ke kukui, a me ka awa, no ke pailota, no ka moku mai, a me ka uku pani no ka moku pouno, aole hoi uku e ae o ia ano iloko o na awa o ko Hawaii pae aina, maluna o na moku o Suedena a me Norewai, eia wale no o na uku i kaulia maluna o na moku Hawaii. A pela hoi ma na awa o na aina o ke alii o Suedena me Norewai, aole uku e ae i kaulia maluna o na moku Hawaii, eia wale no, e like me na uku maluna o na moku Suedena me Norewai ma ia mau awa.

Pauku VI. E like pu no na dute i kaulia maluna o ka waiwai kalepa ke laweia mai i ko Hawaii pae aina, e like me ke kanawai, ke laweia mai ma na moku Hawaii, a ma na moku o Suedena me Norewai paha; a e like hoi na dute i kaulia maluna o na waiwai kalepa, ke laweia iloko o ke aupuni o ke alii o Suedena me Norewai, e like me ke kanawai, ke laweia mai ma na moku Suedena me Norewai a ma na moku Hawaii paha. E like pu no hoi na dute, a me na makana, a me na dute hoihoi aku, maluna o ka waiwai kalepa ke laweia'ku mai

ko Hawaii pae aina aku, e like me ke kanawai, ina paha i laweia aku ma na moku Hawaii, a ma na moku o Suedena me Norewai paha; a pela no hoi e like pu no na dute a me na makana, a me na dute hoi-hoi aku, maluna o ka waiwai kalepa i laweia'ku mai ke aupuni o ka Moi o Suedena me Norewai e like me ke kanawai, ina paha i laweia-'ku ma na moku o Suedena me Norewai, a moku Hawaii paha.

Pauku VII. E komo no na moku okohola o Suedena me Norewai ma na awa o Hilo, Kealakekua, a me Hanalei, ma ko Hawaii pae aina, e kapili ai, a e hoolako ai, e like me na awa o Honolulu me Lahaina; o laua wale no na awa komo no na moku kalepa a pau; a ma ia mau awa ua aeia lakou e kuai aku i ko lakou mea e lako ai, a i ko lakou waiwai kalepa paha; koe nae na wai ikaika e ona ai, a hiki i na haneri dala elua o ke kuai mau ana; o ko lakou waiwai kuai no kela moku keia moku, aole nae uku no ke tona, a no ke awa o kela ano keia ano, aole hoi he dute a me na uku e ae a pau loa, ma ka waiwai i laweia mai, a i kuaiia paha. E ae ia hoi lakou e kuai hou iho, aole nae i na wai ikaika e ona ai, a hiki hou aku i na dala hookahi tausani o ke kuai mau ana no kela moku keia moku, me ka uku ole no, no ke tona a no ke awa, o kela ano keia ano a pau. E uku nae lakou i ke dute maluna o keia waiwai kuai, aole e oi aku, aole hoi ano e, o ke dute no e uku ia, i ka waiwai kalepa ano like ke lawe ia mai ma na moku a me na kanaka Hawaii. E ae ia hoi lakou, e holo mai kekahi awa a i kekahi o ko Hawaii pae aina, e loaai ka mea ai na lakou; aole nae e hiki ia lakou ke hookuu iuka i ko lakou poe luina, a hooloi i na ee moku ma kahi e o ua mau mokupuni nei, ma Honolulu a ma Lahaina wale no. A ma na awa a pau i oleloia ma keia pauku, e haawiia i na moku okohola o Suedena me Norewai na pono a pau a me na pomaikai, a me na mea hoomama i loaai keia wa, a e haawiia ma keia hope aku paha, i na moku okohola Hawaii a me na aina i manao nui ia. E like me ke komo ana iloko o ia mau awa ekolu i oleloia ma keia pauku, aole nae ia he mau awa komo no na moku kalepa pela no, ua ae ia na moku manua o Suedena me Norewai e komo ma keia mau awa; aka hoi, aole e manaoia ma keia pauku, ua ae ia ka moku Suedena me Norewai ke komo iloko o ke awa e ae o ko Hawaii pae aina, ma Honolulu a me Lahaina wale no, ke loohia i ka mai i manao mau ia he mai kupono ke hookapu i na moku.

Pauku VIII. E hiki no i na kanaka kalepa, a me na 'lii moku; a me na kanaka e ae o ka Moi o Suedena me Norewai ke malama i ka lakou hana ma ko Hawaii pae aina, a e haawi i ka lakou hana i ka mea a lakou i makemake ai, ma ke ano luna dala, luna waiwai, hope paha, unuhi olelo paha, aole hoi lakou e koiia e hoolimalima i ka poe e ae, e like wale no me ka poe i hoolimalimaia e na kanaka Hawaii, aole hoi lakou e koi ia e uku i ka poe a lakou e hoolimalima ai i uku oi aku mamua o ka uku i haawiia i na kanaka Hawaii, no ia mau hana. E noa no na kanaka Suedena me Norewai e kuai aku me ka poe a lakou i makemake ai, me ke keakea ole ia, e kekahi poe monopoli, kekahi poe hoolimalima paha, a o kekahi poe i haawiia no lakou wale no kekahi pono, a kalepa ana paha o kela ano keia ano. E mau no

hoi ke keakea ole ia o ka mea kuai aku a me ka mea kuai mai e hoo-halahala pu, a e hoo-holo i ke kumu kuai o ko lakou waiwai kuai i la-weia mai iloko o ko Hawaii pae aina, a i laweia'ku paha mai ia pae aina aku e like me ko lakou manao. E malama nae lakou i na kana-wai, a i ka hana mau ana ma ia pae aina. Pela like na pono e haawiia i na kanaka Hawaii ma ke aupuni o ke alii o Suedena me Norewai mamuli o na kumu like.

E hoomalu like ia na kino a me na kanawai o na kanaka o na aoao elua o keia kuikahi ma na aina panalaa'u o kekahi; e hookolokoloia lakou ma na ahahookolokolo e loa mai ko lakou mau pono, e hiki hoi ia lakou ke hoolimalima i na loio, a me na kokua, a me na hope e like me ko lakou makemake ma na mea hoopii a pau; a e haawiia ia lakou na pono ma keia mau mea e like me na kamaaina.

Pauku IX. Ma na mea e pili ana i na makai o na awa, ka hoouka ana a me ka hoolei ana i ka ukana o na moku, a me ka waiho ana i na waiwai kalepa maloko o na hale paa, me ka maluhia o ka waiwai kalepa a me ka waiwai e ae, a ma na mea e pili ana i ka hooilina o na waiwai mamuli o ke kauoha a me ke ano e ae paha, a me ka hooponopono ana i ka waiwai lewa o kela ano keia ano, ma ke kuai, ma ka haawi wale, ma ke kauoha a ma kekahi ano e ae; a ma na mea e pili ana i na ahahookolokolo, e haawiia no na pomaikai, a me na pono i na kanaka o kela aoao keia aoao e kuikahi nei, e like me na kamaaina, aole hoi lakou e hooukuia ma ia mau mea i na dute, a me na uku e ae, e like wale no me na mea i kaulia maluna o na kamaaina, malalo no nae o na kanawai a me na rula oia mau aina.

Ina paha make kekahi kanaka o kekahi o keia mau aoao e kuikahi nei, me ke kauoha ole ma ka aina o kekahi, alaila, na ke kanikele nui, kanikele maoli, a hope kanikele paha, o ka aina o ka mea make, e malama i ka waiwai ana, no kona mau hooilina, kupono i ke kanawai, a no ka poe ana i aie aku ai, e like no nae me na kanawai o ka aina kahi e make ai; pela no a hiki i ka wa e hookohu ia'i ka luna hooko kauoha a luna hooponopono waiwai paha, e like me ke kanawai o ka aina kahi i make ai.

Pauku X. O na kanaka o ka Moi o Suedena me Norewai e noho ana ma ko Hawaii pae aina, a o na kanaka Hawaii hoi e noho ana ma ke aupuni o ke alii o Suedena me Norewai, e kaawale lakou i ka oihana koa a pau loa ma ka moana a mauka, ke makemake ole lakou ia hana. E kaawale hoi lakou i ka limaikaika ana e loa mai ai ke dala e hoomoe ia no ke aupuni a me na koi a pau no ka oihana koa; aole loa hoi lakou e hooukuia, e uku no na koina, a me na auhau e ae paha, e like wale no me na mea i ukuia e na kamaaina.

Pauku XI. Ua ae ia no hoi me ka hoo-hiki aole no e hookomo kekahi a me kekahi o na aoao elua e hana i keia kuikahi, iloko o kana hana, a e hoomau iloko o kana hana i ke kanaka o kekahi aoao i mahuka i ka manua paha, a i ka oihana koa paha mauka, ma ka aina o kela aoao. Aka hoi, e hooukuku aku kela mea keia mea o na aoao e hana kuikahi nei, ia poe mahuka a pau mawaho ae o kana hana ke koi ia mai e kela aoao e hana pela.

Ua ae ia no hoi, ina e mahuka kekahi luina o kekahi manua, a moku kalepa paha, o kekahi a me kekahi aoao e hana nei i keia kuikahi, oi ku ana ia moku iloko o kekahi awa ma kela aupuni o kela aoao, alaila, na na luna aupuni oia awa a me ia aupuni, e kokua i na mea a pau e pono ai, e hopu ia'i ia poe mahuka, ke koi ia mai e hana pela, e ke kanikele, o ka mea kuleana malaila, a i ole ia, e ka hope o ke kanikela e noho ana, aole hoi e hoomalu a e hookipa paha kekahi poe ia poe mahuka. Ua ae like ia no hoi, ina paha he kokua e ae, ma ka hopu ana i ka poe mahuka, a hoihoi aku, a kela aoao keia aoao i haawi aku, a e haawi ana ma keia hope aku paha i kekahi aupuni e ae, e manao ia no ia, ua haawiia no ia kokua i kela aoao, e like pu me na mea kokua i hoakakā pono ia ma keia kuikahi.

Pauku XII. E hiki no i kela a me keia o na aoao hana i keia kuikahi, ke hoonoho ma ke aupuni o kekahi, i na kanikele i mea e maluhia ai ke kalepa ana. Mamua nae o ke komo ana o kekahi kanikela iloko o kana oihana, e ae ia no ia e ke aupuni kahi houa ia'i e like me ke kanawai, a e hiki no i kela aoao keia aoao ke waiho kaawale, i na wahi a lakou i manao ai, aole noho ke kanikela malaila. E haawiia no i na luna aupuni a me na kanikela o ko Hawaii pae aina e noho ana ma ke aupuni o ke alii o Suedena me Norewai na pomaikai a me na pono a pau i haawiia, a e haawiia ana paha i na luna aupuni oia ano, no na aupuni i manao nui ia. A pela no hoi o na luna aupuni a me na kanikela o ka Moi o Suedena me Norewai e noho ana ma ko Hawaii pae aina, e haawiia lakou i na pono a me na pomaikai a me ka hoomama ana i haawiia i na luna aupuni a me na kanikela o ia ano, no ke aupuni i manao nui ia.

Pauku XIII. No ka maluhia ana o ke kalepa ana o na kanaka o ka Moi o Suedena me Norewai, a me ke alii o ko Hawaii pae aina, nolaila, ua ae ia, ina hiki i ka manawa mokuahana, a pau ka launa aloha ana iwaena o na aoao elua e hana kuikahi nei, alaila, e haawiia i hookahi makahiki i na kanaka o kela aoao a me keia aoao, e hooponopono i ko lakou mau puke helu, a me ko lakou mau waiwai, a e ae ia lakou e ee moku ma ke awa a lakou e makemake ai. Ua ae ia no hoi na kanaka o kela aoao keia aoao e hana kuikahi nei, e noho paa ana ma ke aupuni o kekahi mamuli o kona paa hana, a hana e ae paha, e noho no malaila ma kana hana i ka wa mokuahana, ke hiki mai, me ke keakea ole ia, a me ka hoopilikia ole ia, o ko lakou mau kino, a me ko lakou waiwai, oi noho malie lakou, a malama hoi i na kanawai. A o ko lakou waiwai o kela ano keia ano, ina paha ia lakou ka malama ana, a ua haawiia ia hai paha e malama ia, a i ke aupuni paha, aole i laweia e ke aupuni, aole hoi e kaulia maluna o ia waiwai kekahi uku, a koina e ae, e like wale no me ka waiwai o na kamaaina. Pela no hoi ka aie, ia manawa, o kekahi kanaka i kekahi, a me ke dala o ka lehulehu a me na haawina o na Ahahui, aole no e lawe ia e hoopaa ia e ke aupuni.

Pauku XIV. Aole no e hoopilikia ia, a hoomaau ia paha na kanaka o ka Moi o Suedena me Norewai o noho ana ma ko Hawaii pae aina, no ka lakou pule, e noa no ko lakou luna manao, a e hiki hoi ia lakou

ke hoomana i ke Akua ma ko lakou hale, a ma ko lakou luakini, a lakou e kukulu ai ma na wahi kupo, me ke keakea ole ia, ke hoapono ia e ke aupuni Hawaii. Pela no e noa ka lakou hana ana i na kupaupau o na kanaka o ka Moi o Suedena me Norewai, ke make ma ko Hawaii pae aina, iloko o na ilina a lakou i hoomakaukaui'i, me ka pilikia ole. Pela no hoi na kanaka Hawaii ma ke aupuni o ka Moi o Suedena me Norewai, e noa loa no ko lakou luna manao, a e malama lakou i ka lakou pule ma kahi malu, a ma kahi akea, ma ka lakou hale iho, a na luakini paha, a ma na wahi pule e ae, e hookaawale ia no ia hana, e like me ka noa ana o ka pule i hooponopono ia ma ke aupuni o ua Moi o Suedena me Norewai nei.

Pauku XV. Ina paha holoholo na moku o Suedena me Norewai e halihali leta ma keia hope aku, a ku ma ko Hawaii pae aina, alaila ua aeia no e noho kekahi luna moku, e noho ma ke awa kahi e ku ai ua mau moku nei, a e ohi i ka uku i kau ia ana ma keia hope aku no ka halihali leta o na moku o Suedena me Norewai no ka oihana halihali leta o Suedena me Norewai, mai Hawaii pae aina i kahi e holo ai ua mau moku halihali leta nei.

E komo wale wa mau moku halihali leta nei iloko o na awa o ko Hawaii pae aina, e ku, e kapili hou, e hoolako hoi, e hoolei i na ee moku a me ko lakou ukana; a e hana i na hana a pau e pili ana i ka oihana halihali o Suedena me Norewai. Aole no e kau ia maluna o ia mau moku ka uku no ka tona, no ke awa, no ke kukui, no ka mai, a me na uku e ae o kela ano keia ano.

Pauku XVI. Ina paha ili kekahi manua, a moku kalepa paha, no kekahi o na aoao e hana kuikahi nei, ma na kahakai o kekahi, alaila e hoihoi koke ia'ku ua moku nei, a o kekahi hakina paha, a o ka mea e lako ai, a o ka mea pili i ka moku, a i ka ukana, a me ka waiwai kalepa i hoopakeleia, a o ke kumukuai paha, ke kuai'ku, e hoihoi koke ia'ku a pau loa, i ka poe nana ka waiwai a i ko lakou poe paha, ke kii mai; a i ole ka mea nona ka waiwai, aole hoi kona hope ma ia wahi, alaila e haawia ka waiwai, a i ole ia, o ke dala i loa mai no ke kuai ana, a me na palapala i loa maluna o ua moku ili la, iloko o ka lima o ko Suedena me Norewai, i ko Hawaii Kanikele paha, i hoonoho ia ma kahi i ili ai ua moku nei; a e uku ua kanikele nei mea waiwai, a hope paha, i ka uku no ka malama ana i kela waiwai, oia wale no; a me ka uku pu no ka paa ana e like me na moku pono i ia aina, ke ili. Aole loa e kauia ke dute maluna o ka waiwai i hoopakeleia, ke lilo ole ia, i waiwai noho mauka.

Pauku XVII. Ua ae like ia no hoi i mea e loa ai ka manawa kaawale e hooponopono hou ae i na mea e pono like ai ka launa pu ana o na aoao elua e hana kuihahi nei, a e pomaikai ai hoi ko laua poe kanaka mahope aku o ka pau ana o na makahiki ehiku mai ka la e hoopaa ia'i keia kuikahi, e hiki no i kekahi a me kekahi o na aoao e hana kuikahi nei, ke hai aku i kekahi i kona manao e hoopau i ka pauku 4, 5, 6, o keia kuikahi, a i ka pau ana o na malama he umikumamalua mahope iho o ka lohe ana o kela aoao, i ka manao o kekahi, e pau ia mau pauku, alaila e pau io no ia mau pauku, a me na olelo a pau iloko, aole no e paa maluna o na aoao elua e hana kuikahi nei.

Pauku XVIII. E hoopaa ia keia kuikahi, a e haawi ia'ku, haawia mai, na palapala hoopaa ma Honolulu, iloko o na malama he umiku-mamawalua, a mamua mai paha, ke hiki. I mea e hoikeia keia, ua kau na luna i ko lakou mau inoa, a me na Sila o laua. Hanaia ma Honolulu i keia la umi o Iulai, i ka makahiki o ka Haku, hookahi tausani, ewalu haneri a me kanalima kumamalua.

(Inoa,) R. C. WYLLIE,
Kuhina no ko na Aina e, Hoakukamalu,
a kekahi o ka Hale Alii.

[L. S.]

(Inoa,) C. A. VIRGIN,
Puuku o ka Moi o Suedena me Norewai,
Kapena Manua o ke Alii, Koa o ka aoao
o ka Pahikaua, a me ka aoao Alii o Ru-
sia o Sana Stanislaus.

[L. S.]

PAUKU HOU.

Aole no e manaolia keia kuikahi, ua paa mau aku, aia a haawia aku haawia mai ka hooiaio ana, e like me ka olelo o ka pauku umikuma-mawalu, ua hooholoia, o na pono a pau iloko ona, e haawia mai keia la aku, i na kanaka o ke Alii o Suedena me Norewai, ka lakou kalepa ana a me ka hooholo moku ana.

(Inoa,) R. C. WYLLIE,

[L. S.]

(Inoa,) C. A. VIRGIN.

[L. S.]

A no ka mea hoi, ua pau i ka noonoo pono ia ia'u, Kamehameha IV, na-pauku a pau a me na manao o keia kuikahi maluna, me ke kuka pu me kuu Ahakukakukamalu Aupuni, nolaila, ua hooholo, a ua hoopaa hoi au i keia kuikahi maluna iho, a ke hoopaa nei hoi, a me ka hooholo ia mea, me ka maopopo loa, me ka hooiki hoi, ma ka oiaio a kuu olelo Alii, no'u iho, a me ko'u mau hope, e hooko, a e malama maoli no i na pauku a pau o keia kuikahi me ka oiaio.

No ka oiaio o keia, ua kakau au i keia olelo hooholo loa me kuu lima pono, a ua kau iho no hoi i ke Sila nui o ko'u aupuni.

Ua hanaia ma ko'u Hale Alii, ma Honolulu, i keia la elima o Ape-rila, i ka makahiki o ka Haku 1855, a i ka makahiki mua o ko'u noho alii ana.

KAMEHAMEHA.

VICTORIA K. KAAHUMANU.

Na ka Moi me ke Kuhina Nui.

R. C. WYLLIE,

Kuhina no na Aina e.

PAPA KUHIKUHI.

	AOAO.
He Kanawai e hookaawale ana i dala no ka Ahaolelo,	3
“ “ e pili ana i ke Awa o Hilo,	3
“ “ no ka Ahahookolokolo Hoomalu ma Hilo,	4
“ “ no ka helu kanaka,	4
“ “ no ka Home Luina ma Honolulu,	4
“ “ hoololi i ka Oihana Aopalapala,	6
“ “ no ka hoohana i na Lawehala,	6
“ “ i pili i ke koho ana i na Luna Makaanana,	7
“ “ e kinai ana i ka Hookamakama,	7
“ “ e hooponopono ana i ke Kanawai Aie kaa ole,	8
“ “ e hoololi ana i na Dute,	9
“ “ no na Hale Mai,	13
“ “ no ka manawa e lilo ai na Keiki i kanaka makua,	13
“ “ e hooponopono ana i ka uku o na Luna Auhau me ka hoonoho i mau Luna Helu,	14
“ “ e hoolilo ana i Koloa i awa komo,	17
“ “ e hoololi ana i ke Kanawai no na Kahuakai o Waikabalulu,	17
“ “ e hooponopono ana i ke kanawai no na hoopii no ka hooma ku- leana,	18
“ “ e hoihoi ana i ka Oihana Hana Hou i ke Kuhina Kaa,	18
“ “ e hiki ai ke Kuhina Waiwai ke aie i dala,	19
“ “ e hoololi ana i ke kanawai no na hana imua o na Ahahooko- lokolo,	19
“ “ no ka ohi a hookuu i na Luina maoli,	19
“ “ e pili ana i na Kiowai a Nukuwai,	21
“ “ no kekahi Makeke hou ma Honolulu,	21
“ “ e pono ai ke ola o ka lehulehu,	21
“ “ no ke kipa ana o na Luina haole,	23
Mau pauku hoololi i ke Kumukanawai, e like me ka pauku 105,	25
Olelo Aelike e hoopau ana i ko Kamehameha III aie i ke Aupuni,	26
“ “ no ka uku o na koa a me na makai,	27
“ “ no na lilo o ka Papu ma Honolulu,	27
Kuikahi me Beretania,	28
Aponoia ana o ke Kuikahi me Beremen,	35
Kuikahi me Suedena a me Norewai,	38